XXIX.
VÝCHODOSLOVENSKÝ
TÁBOR OCHRÁNCOV PRÍRODY
s medzinárodnou účasťou

HATFA
„Južný Zemplín“

30. júl - 5. august 2005

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

ÚVOD

Pod južnými svahmi Zemplínskych vrchov sa na Východoslovenskej nížine v nadmorskej výške 100m. (stred obce), 94-267 m(chotár) nachádza poľnohospodársko – vinohradnícka obec Viničky. Jej chotár charakterizuje úrodná pôda popretkávaná mŕtvymi ramenami Bodrogu a tokajské vinohrady , ktoré sa rozprestierajú na tufových pôdach južných svahov Zemplínskych vrchov. Súčasťou chotára sú aj kúpele Hatfa, kde sa v dňoch 31.7.- 5.8.2005 konal už 29. ročník VS TOP , v malebnom prostredí CHKO Latorica .
Tak ako to už býva v posledných rokoch tradíciou, tábora sa zúčastnil hojný počet účastníkov. Presne 263 registrovaných a niekoľko desiatok hostí.
Program bol skutočne bohatý. Pracovalo sa v 14 sekciách.
Základné informácie o území boli zhrnuté v informačnom bulletine a výsledky inventarizačnej a prieskumnej činnosti odborných sekcií sú zosumarizované v tomto zborníku, ktorý môže byť dobrým odborným podkladom aj pri uplatňovaní rozhodovacej činnosti štátnych orgánov na úseku ochrany prírody a krajiny a verím, že aj vhodným materiálom pre obce a jej samosprávne zložky a že poslúži základným školám, študentom stredných a vysokých škôl, ako aj iným záujemcom o prírodné hodnoty tohto územia.
Toto významné ochranárske podujatie s medzinárodnou účasťou (Česi, Maďari, Poliaci) splnilo všetky štyri stanovené ciele a to cieľ odborného pôsobenia, výchovno-poznávací, spoločenský a praktickej ochrany prírody.
Nie je zanedbateľné ani environmentálne pôsobenie na najmladších účastníkov TOP – prostredníctvom detskej sekcie, ktorá poznávala rastlinné a živočíšne druhy cez odborníkov v jednotlivých sekciách a prostredníctvom výstaviek a činnosťou so sekciou praktickej ochrany prírody.
Zabezpečená bola široká medializácia tejto akcie pred i počas TOP.
Počasie nám spočiatku prialo, dokonca sme si užili až tropické dni, no záver TOP-u bol zase tak veterný, že ani domáci si nespomínali na takúto veternú smršť, ktorej podľahlo aj niekoľko stanov. No ostrieľaných účastníkov to neodradilo a vyčkali na výborný záverečný guľáš a vystúpenie folklórnej skupiny Tokajský strapec, ktoré nám spríjemnilo posledný večer svojim spevom.
Na TOP-e sa zišla vynikajúca skupina ľudí, ktorí mali chuť urobiť niečo pre prírodu. Účasť bola rôznorodá z hľadiska odbornosti i z hľadiska veku. Najmladšia účastníčka - Anetka Hudecová z Košíc, mala 10 mesiacov a najstarší pán Čeněk Čermák z Košíc – 78 rokov.
Počas TOP bola vynikajúca atmosféra, na vytvorenie ktorej mali nemalú zásluhu členovia prípravného a organizačného výboru, ako aj ochota miestnych a to starostka obce Viničky p. Toronyiová a starosta obce Streda nad Bodrogom p. Gecse.
Poďakovanie patrí všetkým organizáciám a jednotlivcom, ktorí pomohli finančne, materiálne alebo inak, čím umožnili zorganizovať toto podujatie.
Vďaka samozrejme patrí aj všetkým, ktorí ste na tábor prišli a Východoslovenské TOP-y ste si obľúbili, pretože bez Vás by TOP nemohol existovať.
Teším sa na spoločné stretnutie už na XXX. ročníku Vs TOP v okrese Rožňava.

Mgr. Kristína Voralová
Vedúca XXIX. Vs TOP

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Prípravný výbor XXIX. VS TOP

ďakuje všetkým organizáciám, zložkám a jednotlivcom, ktorí pomáhali pri príprave
XXIX. Východoslovenského TOP – HATFA 2005,
prispeli finančne, materiálna alebo inak.

Poďakovanie patrí týmto inštitúciám:

- Krajský úrad v Košiciach, odbor ŽP
- Obvodný úrad v Trebišove, odbor ŽP
- CHKO Latorica
- PBaH Streda nad Bodrogom
- Obec Viničky
- Lesná správa Sobrance
- ABCOM s.r.o.,Košice
- AQUING s.r.o., Košice

A ďalším sponzorom, ktorí prispeli k zdarnému priebehu VS TOP

SLOVENSKÝ ZVÁZ OCHRANCOV PRÍRODY A KRAJINY
* SZOPK *

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Floristické zápisky z južnej časti Východoslovenskej nížiny a Zemplinských vrchov

Slavomíra Zlacká & Marek Sádovský

ŠOP SR, Správa CHKO Latorica, M. R. Štefánika 206, 075 01 Trebišov, slafkaz@pobox.sk
Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 14, 823 45 Bratislava, marek.sadovsky@inmail.sk

ÚVOD

Počas XXIX. Východoslovenského Tábora ochrancov prírody Hatfa vo Viničkách sme sa v rámci nelesnej vegetácie zamerali na menej preskúmané lokality v južnom Potisí. Cieľom floristického a fytocenologického výskumu bolo zozbierať čo najviac údajov o floristickom zložení lokalít a zaznamenať cenologické väzby vybraných druhov vyšších rastlín, pre účely ochrany prírody. Prejdené boli tieto trasy s nelesnou vegetáciou: Klin nad Bodrogom – Starý Bodrog, Somotor – Malodňa, Svätá Mária – Krivé jazero, Streda nad Bodrogom – Tarbucka, Ladmovce – Tardika a Dlhá hora). Okrem vybraných trás sme navštívili lokalitu s nelesnou vegetáciou vo Svätej Márii.

Zo širšieho územia sú známe literárne zdroje od Špániková (ed.) (1982, 1985), Bogoly (1994, 1998a, 1998b). Vegetácia lesných biotopov zaznamenaná počas TOP Hatfa 2005 je popísaná v článku Fytocenologické a lesnícke zápisky z lužných lesov okolia Svätej Márie (Východné Slovensko) (Sádovský & Zlacká 2005).

METODIKA

Prieskum sme vykonávali observačnou metódou, rastliny sme určovali priamo na lokalitách bez ich odberu. Nomenklatúra taxónov je zhodná so Zoznamom papraďorastov a semenných rastlín (Marhold et al. 1998). Inváznosť archeofytov a neofytov bola hodnotená podľa Gojdičová et al. (2002). Rastliny označené hviezdičkou (*) sú druhy národného významu podľa Vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. Lokality uvádzame podľa katastrálnych území, upresnené sú podľa blízkych obcí. Názvy katastrálnych území uvádzame podľa máp Katastrálneho úradu a štátnych základných máp 1: 10 000 (k r. 1984) a miestne názvy lokalít podľa turistických máp Vojenského kartografického ústavu. Kategórie ohrozenosti uvádzame podľa Červeného zoznamu papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (Feráková et al. 2001). Kategórie ohrozenosti podľa kategórií Medzinárodnej únie pre ochranu prírody (IUCN): EN – Endangered – ohrozený, VU – Vulnerable – zraniteľný, LR – Lower Risk – menej ohrozený, nt – Near Threatened – takmer ohrozený. Fotografický materiál je uložený u autorov príspevku.

VÝSLEDKY

Svätá Mária – Krivé jazero

Vybraná trasa viedla od obce Svätá Mária, cez Krivé Jazero na hrádzu rieky Latorica (koniec trasy pri obci Véč). Na danej trase sme prešli a zaznamenali rastlinné druhy rastúce v dvoch typoch biotopov: kanál Svätá Mária, poľné depresie.

Kanál Svätá Mária:
Kanál odvodňuje mimoinundačný priestor na ľavom brehu Latorice, obkolesuje obec Svätá Mária, časť Pavlovo. Odvodňované územie bolo v minulosti slatinným rašeliniskom (Balla in verb.). Má celoročný stály prietok. Zaznamenali sme v ňom populácie niektorých vzácnych

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

druhov hydrogeofytov: *Nuphar lutea** (leknica žltá) – VU, *Nymphaea alba** (lekno biele) – VU a dva plávajúce hydrofyty *Salvinia natans** (salvínia plávajúca) – LR:nt, *Trapa natans** (kotvica plávajúca) – VU, ktorý je medzinárodne chránený dohodou BERN. V rámci širšieho okolia ide o menej početné populácie. Ohrozené môžu byť pri údržbe prietokového profilu kanála, na druhej strane aj tým, že sa niektoré miesta kanála zazemňujú. V okolí rastú i v prirodzených biotopoch mŕtvych ramien.

Poľné depresie:
V poľných depresiách sa vyskytoval druh európskeho významu (Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z.) *Lindernia procumbens* (lindernia puzdierkatá) – CR, ktorý rastie predovšetkým v teplých nížinných oblastiach na obnažovaných dnách močiarov, vodných tokov, vodných nádrží a mŕtvych ramien. Na Slovensku je tento druh rozšírený v panónskej oblasti. Je to terofyt, kvitne v júli až v septembri. Výskyt lindernie sme zaznamenali na dvoch lokalitách: Svätá Mária – Krivé jazero a Zemplín – ľavý breh Bodrogu, tesne pri hrádzi v blízkosti obce Nová Vieska. Na lokalite Zemplín sme linderniu našli v dvoch poľných depresiách. Spoločenstvá boli nízkobylinné, riedke s celkovou pokryvnosťou asi 20 %. Dominovali *Echinochloa crus-galli*, *Juncus bufonius*, *Persicaria amphibia*. Vo Svätej Márii lindernia rástla v zruderalizovanom spoločenstve na rozhraní kukuričného poľa a močiarnej vegetácie poľnej depresie. V zápisoch dominovali druhy: *Eleocharis ovata*, *Alisma plantago-aquatica*, *Echinochloa crus-galli*, *Elatine alsinastrum*. Výskyt bol jednotlivý, v miernych zníženinách po koľajach poľnohospodárskych strojov bola populácia hustejšia. V tej istej poľnej depresii sa vyskytovali viaceré vzácnejšie druhy. *Elatine alsinastrum** (elatinka kuričkovitá) – CR: Rastie v plytkých stojatých vodách prípadne na obnažených dnách vodných nádrží, mlák, či už prirodzeného alebo umelého pôvodu. V súčastnosti sa vyskytuje na viacerých lokalitách vo Východoslovenskej nížine (novšie overovanie lokalít prebieha iba od roku 2001), Podunajsku (v súčasnosti nepotvrdený) a na Záhorskej nížine (jedna lokalita pri Závode (Májeková & Zaliberová 2005)). *Gratiola officinalis** (graciola lekárska) – EN: Hemikryptofyt, kvitne v júni až v auguste. Rastie na zaplavovaných a vlhkých lúkach, v priekopách a pozdĺž vodných tokov. Ťažisko rozšírenia ma v panónskej oblasti. Z cenologického hľadiska zasahuje do podzväzu vysokých ostríc *Caricenion gracilis* až po relatívne suchšie typy zväzu *Alopecurion pratensis* (*Arrhenatherion*). *Schoenoplectus supinus** (škripinec nízky) – CR: Jednoročná nízka šachorovitá tráva, tvoriaca trsy. Výskyt škripinca na stanovišti je závislý od zaplavovania vodou. Rastie na obnažených dnách vodných nádrží, vlhkých miest, na vlhkých úhoroch, na občas zaplavovaných miestach. Na Slovensku je recentná jedna lokalita v Podunajsku a niekoľko lokalít v Potisí. Jeho výskyt v rámci rokov je veľmi premenlivý. V klimaticky priaznivých rokoch (dostatok vlhkosti, predovšetkým v prvej polovici vegetačnej sezóny) sú jeho populácie na jednotlivých lokalitách niekoľko tisícové, v nepriaznivých rokoch vôbec nevyrastá. Túto extrémnu dynamiku je pri hodnotení stavu jeho populácie na Slovensku nevyhnutné brať do úvahy. Zo vzácnejších druhov sa vo viacerých poľných podmáčaných depresiách vyskytovali ešte *Lythrum hyssopifolia* (vrbica yzopolistá) – VU a *Limosella aquatica* (blatnička vodná) – EN. Ide o druhy konkurenčne veľmi slabé, s krátkodobých charakterom výskytu, s postupujúcou sekundárnou sukcesiou rýchlo ustupujúce. Oba druhy majú rovnako veľmi extrémnu dynamiku početnosti populácií.
Ďalšie druhy zaznamenané v poľných depresiách: *Alisma plantago-aquatica*, *Alopecurus aequalis*, *A. geniculatus*, *Anagallis arvensis*, *Bidens tripartita*, *Cirsium arvense*, *Echinochloa crus-galli*, *Eleocharis ovatum*, *E. palustris*, *E. acicularis*, *Filaginella uliginosa*, *Galium palustre*, *Gypsophila muralis*, *Chenopodium polyspermum*, *Juncus bufonius*, *Lythrum salicaria*, *Peplis portula*, *Persicaria hydropiper*, *P. lapathifolia*, *Plantago uliginosa*, *Polygonum aviculare*, *Pulegium vulgare*, *Ranunculus scleratus*, *Rorippa austriaca*, *Stachys palustris*, *Typha latifolia*, *Vicia tetrasperma*, *Xanthoxalis stricta*. Z inváznych rastlín sa

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

na danom území vyskytujú *Ambrosia artemisiifolia* (prakticky všetky polia, vrátane lemov k prirodzenejším biotopom). Na severovýchodnom okraji obce Véč (taktiež breh mŕtveho ramena Bodrogu – Mŕtvy Bodrog) sme zaevidovali súvislý výskyt inváznej krídlatky *Fallopia* × *bohemica* na ploche asi 6 árov.

Klin nad Bodrogom – Starý Bodrog

V prvej časti trasy sme si prezreli mŕtve rameno Bodrogu západne od mesta Streda nad Bodrogom. V brehovej vegetácii ramena boli v čase návštevy fyziognomicky najnápadnejšie druhy: *Aristolochia clematitis*, *Artemisia vulgaris*, *Calamagrostis epigejos*, *Crataegus monogyna*, *Dipsacus fullonum*, *Juglans regia*, *Lythrum virgatum*, *Pastinaca sativa*, *Populus nigra*, *Populus* × *canescens*, *Rosa* sp., *Salix alba*, *Salix cinerea*, *Salix triandra*, *Sambucus nigra*, *Swida sanguinea*, *Ulmus minor*, *Vitis vulpina*.

Druhá časť exkurzie viedla popri ramene Bodrogu pri obci Klin nad Bodrogom po štátnu hranicu s Maďarskom. Rameno je v štádiu sukcesného zarastania a zazemňovania. Širšie územie ramena bolo pripojené k CHKO Latorica v rámci jej rozširovania v roku 2004. V rámci vodných biotopov sme zaznamenali tieto vodné druhy: *Nuphar lutea** (leknica žltá) – VU, *Nymphaea alba** (lekno biele) – VU, *Salvinia natans** (salvínia plávajúca) – LR:nt, *Trapa natans** (kotvica plávajúca) – VU. Vodná hladina tvorí ešte podstanú časť výmery (cca 70 %), takže sa tu nachádzajú optimálne podmienky pre zachovanie vodnej vegetácie. Všetky štyri druhy tu tvoria početné populácie, lokalita je z hľadiska širšieho územia veľmi dôležitá pre ich zachovanie. V rámci sukcesných štádií sa vyskytujú z močiarnych spoločenstiev najmä viaceré typy zväzu *Magnocaricion elatae*. Hojné je najmä spoločenstvo *Scirpetum lacustris* (dominantný *Schoenoplectus lacustris* (škripinec jazerný)).

V poľných koľajach pri mŕtvom ramene Bodrogu sa vyskytoval druh európskeho významu *Lindernia procumbens* (lindernia puzdierkatá) – CR. Spolu s linderniou rástli *Lythrum hyssopifolia* – VU, *Limosella aquatica* – EN, *Alisma plantago-aquatica*, *Gratiola officinalis** – EN, *Gypsophila muralis*, *Echinochloa crus-galli*, *Eragrostis minor*, *Peplis portula*, *Plantago uliginosa*. V koľajach využívanej nespevnenej cesty sme zaznamenali výskyt *Elatine alsinastrum** (elatinka kuričkovitá) – CR. Iniciálne štádium v zamokrenej poľnej mláke tvorilo spoločenstvo s *Bolboschoenus maritimus*. Zaujímavým bol výskyt spoločenstva s dominantnou vysokou ostricou *Carex melanostachya* – VU. Spoločenstvá s dominanciou tohto druhu ostrice sú v rámci Slovenska vzácne, zvlášť typy s kombináciou a významným zastúpením lúčnych a močiarnych druhov, t.j. asociácia *Caricetum melanostachyae* (Hrivnák 2000, 2001). Existuje iba vo veľmi vyhranených hydrologických podmienkach, zvyčajne ako prechodné spoločenstvo medzi vlhšími typmi zväzu *Magnocaricion elatae* a s lúkami zväzov *Alopecurion pratensis* alebo *Cnidion*. V tomto prípade sa spoločenstvo vyskytovalo na preplavovanej ploche medzi dvoma časťami ramena na fluvizemi. Nami zaznamenané spoločenstvá budeme analyzovať a porovnávať so zápismi z juhu stredného a západného Slovenska. V rámci tohto spoločenstva sa vyskytovali aj ďalšie vzácne druhy ako *Allium angulosum* – EN, *Pseudolysimachion longifolium* – LR, *Viola pumila** – EN.

Na hrádzi ramena rastie v hojnom zastúpení *Eryngium planum* – VU. Hrádza je pre tento druh optimálnym biotopom, najmä v rámci spoločenstiev zväzu *Arrhenatherion*. Z hľadiska zachovania pôvodných populácií druhov drevín lužných lesov hodnotíme brehové porasty ramena, ale aj priliehajúcej časti prietočného toku Bodrogu, ako veľmi významnú lokalitu. Pri druhoch *Populus nigra* a *Populus* × *canescens* ide o veľmi staré, ale najmä zachovalé populácie.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Z inváznych druhov sme na lokalitách počas návštevy zaznamenali druhy *Ambrosia artemisiifolia, Apera spica-venti, Cichorium intybus, Conyza canadensis, Fallopia × bohemica* (súvislý zárast v západnej časti obce Klin nad Bodrogom, cca 2 áre), *Rudbeckia laciniata, Stenactis annua* subsp. *annua, Tanacetum vulgare*.

Somotor – Malodňa

Ide o bývalé koryto (mŕtve rameno) rieky Bodrog o dĺžke vyše 1500 metrov, šírke 30 – 50 metrov. Nachádza sa západne od obce Somotor. V ramene sa vyskytujú rôzne štádia sukcesného zarastania a zazemňovania, vodná hladina tvorí už iba asi 30 %, významnú časť tvoria močiarne spoločenstvá a na brehoch sa rozširujúce krovinové spoločenstvá. V severozápadnej časti je rameno úplne zazemnené, s vyvíjajúcim sa lesným porastom. K priamemu zazemneniu pomohla aj ľudská činnosť. Rameno osídľuje početná populácia druhu *Stratiotes aloides** (rezavka aloovitá) – EN, ktorý rastie len na Východoslovenskej nížine. Populácia rezavky vytvárala v danom vodnom biotope niekoľko súvislých zárastov o výmere niekoľkých metrov štvorcových, približne v strednej časti ramena. Okrem tohto druhu národného významu sa na brehu ramena, a aj v ňom nachádzali ďalšie druhu ako sú: *Althaea officinalis, Aristolochia clematitis, Bidens tripartita, Calystegia sepium, Carex acuta, C. riparia, Cirsium canum, Equisetum fluviatile, Galium aparine, Galium palustre, Hydrocharis morsus-ranae, Humulus lupulus, Lathyrus pratensis, Lathyrus tuberosus, Lemna minor, Lysimachia vulgaris, Lythrum salicaria, Lythrum virgatum, Phalaroides arundinacea, Ranunculus repens, Rubus caesius, Scirpus sylvatica, Scutellaria galericulata, Schoenoplectus lacustris, Stachys palustris, Symphytum officinalis, Typha angustifolia, Typha latifolia, Vicia cracca*. V podmáčaných častiach poľa v severovýchodnej časti ľavého brehu ramena Malodňa, smerom od hrádze Bodrogu rástli druhy *Juncus bufonius, Silene noctiflora, Veronica anagalis-aquatica, Veronica anagaloides* ako typické druhy silne podmáčaných a následne obnažovaných pôd. Dreviny mŕtveho ramena sme zaevidovali samostatne: *Alnus glutinosa, Alnus incana, Frangula alnus, Juglans regia, Populus × canescens, Populus nigra, Salix alba, Salix cinerea, Salix fragilis, Salix triandra, Swida sangiunea, Viburnum opulus, Vitis vulpina*. Zaujímavým je výskyt jelše sivej (*Alnus incana*), ktorá je typická pre podhorské a horské vodné toky. Rastie tu jedna neveľká skupina. Celkovo sme v ramene Malodňa zaznamenali 46 druhov vyšších rastlín. Z katastrálneho územia Somotor je uvádzaný (Holub 1999) výskyt vzácnej subhalofilnej lipnicovitej trávy *Beckmannia eruciformis** (húsenikovec erukovitý), ale pri našom prieskume sme ho nepotvrdili.

Streda nad Bodrogom – Tarbucka

Tarbucka (277 m n. m.) sa nachádza v južnej časti Východoslovenskej nížiny, na ľavom brehu rieky Bodrog a je najvyšším bodom na Medzibodrockých pláňavach. Geologické podložie tvoria ryolity. Podľa metodiky katalógu biotopov (Stanová & Valachovič 2002) je tu rozšírený európsky významný biotop Panónske travinno–bylinné porasty na pieskoch (Tr4). Časť územia tvoria vinice a časť je pokrytá lesným biotopom (*Robinnia pseudoacacia* (agát biely)). Územie je súčasťou navrhovaného územia európského významu sústavy NATURA 2000 evidovaného ako SKUEV0019 Tarbucka. Vyskytujú sa tu dva druhy rastlín európského významu: *Iris aphylla* subsp. *hungarica* (kosatec bezlistý maďarský) a *Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica* (poniklec lúčny maďarský), ktoré v čase nášho terénneho mapovania už nekvitli. Vyskytuje sa tu viac ako 1000 jedincov kosatca, z toho asi 70 percent populácie tvoria sterilné jedince. Vzhľadom na absenciu pastvy hrozí biotopu zánik v podobe zarastania krovinami (hloh, ruža) a inváziou agáta. Na lokalite sa vyskytuje i *Pulsatilla zimmermannii* (poniklec Zimmermannov). Oba poniklece boli doteraz uvádzané len južnom až západnom svahu a hore na dvojvrchole Tarbucka – Svätý Ivan (Šimková 2004a, 2004b), tento rok sme ich potvrdili, aj na opačnej, východnej strane. Po mnohých rokoch (Bogoly 1994) tam bol

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

potvrdený aj ďalší druh poniklecu a druh európskeho významu – *Pulsatilla grandis* (poniklec veľkokvetý). Táto populácia je z hľadiska sekundárnej sukcesie ohrozená menej ako populácia na južnom, resp. západnom svahu. Každoročné (nelegálne) vypaľovanie lokality na východnom svahu, podľa empirického zhodnotenia vitality populácie, tomuto druhu vyhovuje.
Z chránených rastlín sme zaznamenali 2 druhy: *Gypsophila paniculata** (gypsomilka metlinatá) – EN a *Pseudolysimachion incanum* subsp. *pallens** (veronikovec sivý bledý) – VU. Veronikovec rástol prevažne rovnomerne roztrúsený po celom svahu Tarbucky, v skupinkách, aj jednotlivo. Tento druh veronikovca sa vyskytuje len na Východoslovenskej nížine, po dôkladnejšom prieskume v posledných rokoch počet známych lokalít vzrástol. Gypsomilka sa v rámci PR Tarbucka vyskytuje na málo miestach. Najväčšie monožstvo bolo zaznamenané v dolnej časti Tarbucky, pri viniciach.
Z hľadiska kategórie ohrozenosti podľa červeného zoznamu (Feráková et al. 2001): *Campanula bononiensis* (zvonček bolonský) – LR:nt, *Festuca vaginata* (kostrava pošvatá) – VU, *Jasione montana* (pavinec horský) – LR:nt, *Lactuca saligna* (šalát vŕbolistý) – EN, *Nigella arvensis* (černuška roľná) – VU, *Pilosella echioides* (chlpánik hadincovitý) – VU, *Ranunculus illyricus* (iskerník ilýrsky) – LR:nt, *Scorzonera purpurea* (hadomor purpurový) – VU. Invázne druhy boli zastúpené *Cichorium intybus, Conyza canadensis, Robinnia pseudoacacia*.

Zoznam vyšších rastlín zaznamenaných počas TOPu: *Acosta rhenana, Agrostis cappilaris, Achillea millefolium* agg., *Achillea nobilis, Allium flavum, Anchusa officinalis, Anthoxanthum odoratum, Arrhenatherum elatius, Artemisia absinthium, Aster amellus, Aster linosyris, Berteroa incana, Botriochloa ischaemum, Calamagostis epigejos, Campanula bononiensis, Campanula patula, Campanula sibirica, Carduus nutans, Centaurium erythrea, Cyanus triumfettii, Dianthus armeria, Dianthus carthusianorum, Dianthus deltoides, Elytrigia intermedia, Elytrigia repens, Festuca rubra* agg., *Festuca vaginata, Galium verum, Geranium pratense, Geranium sanquineum, Helianthemum nummularium, Hieracium umbellatum, Chamaecytisus ratisbonensis, Chondrilla juncea, Inula ensifolia, Inula hirta, Inula salicina, Leontodon autumnalis, Linaria genistifolia, Lotus corniculatus, Luzula campestris, Melica ciliata, Melica transsilvanica, Origanum vulgare, Ortantha lutea, Phleum phleoides, Phleum pratense, Poa angustifolia, Poa pratensis, Potentilla argentea, Ranunculus auricomus* agg., *Salvia pratensis, Salvia verticilata, Scabiosa ochroleuca, Silene vulgaris, Solidago virgaurea, Stachys recta, Teucrium chamaedrys, Thymus pannonica, Thymus pulegioides, Tragopogon orientalis, Trifolium alpestre, Trifolium arvense, Trifolium campestre, Trifolium montana, Trifolium pratense, Trifolium rubens, Verbascum blataria, Verbascum densiflorum, Verbascum lychnitis, Verbascum phlomoides, Vicia cracca, Vicia tenuifolia*.

Ladmovce – Tardika a Dlhá hora

Lokality Tardika a Dlhá hora sa nachádzajú na juhovýchodnom úpätí Zemplínskych vrchov. Geologické podložie je tvorené vápencami, pôdy sú hnedozeme a regozeme. Územie má charakter pahorkatiny, kde sa striedajú dubové lesy a travinno-bylinné porasty. Podľa metodiky katalógu biotopov (Stanová & Valachovič 2002) sú tu rozšírené tri druhy európsky významných biotopov: Suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte (Tr1), Subpanónske travinno-bylinné porasty (Tr2) a Teplomilné submediteránne dubové lesy (Ls3.1). Tardika a Dlhá hora zasahujú do územia európského významu SKUEV0032 Ladmovské vápence s výskytom druhov *Iris aphylla* subsp. *hungarica* (kosatec bezlistý maďarský) a *Pulsatilla grandis* (poniklec veľkokvetý) (databáza NATURA 2000).
Dlhá hora je jediná známa lokalita na Východoslovenskej nížine , kde rastú druhy národného významu *Onosma pseudoarenaria* subsp. *tuberculata** (rumenica nepravá bradavičnatá) –

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

CR, *Bupleurum rotundifolium** (prerastlík okrúhlolistý) – EN a druhá lokalita *Aconicum anthora** (prilbica jednohojová) – VU. Rumenicu sme zaznamenali v počte 6 jedincov. Kliment (1999) uvádza tento druh ako panónsky endemit, rastúci v spoločenstvách radu *Festucetalia valesiaceae*, zväzu *Festucion vaginatae*. Prerastlík okrúhlolistý rástol na zanechanom poli pri lokalite Dlhá hora, kde tvoril súvislý zárast na ploche približne 60 metrov štvorcových. Prilbica sa vyskytovala v krovinách v počte len pár jedincov.
Zo vzácnejších druhov sme zaevidovali *Jasione montana* (pavinec horský) – LR:nt, *Nigella arvensis* (černuška roľná) – VU *Ranunculus illyricus* (iskerník ilýrsky) – LR:nt, *Trinia glauca* (bezobalka sivá) – VU.
Dlhá hora a Tardika predstavujú jednu zo vzácnejších xerotermných biotopov na Východoslovenskej nížine, ale vzhľadom na absenciu pastvy lokalita zarastá krovinami (hloh).
Zistené druhy na lokalite Dlhá hora a Tardika: *Acosta rhenana, Agrostis cappilaris, Achillea millefolium* agg., *Achillea nobilis, Allium flavum, Anchusa officinalis, Anthoxanthum odoratum, Anthylis vulneraria, Arrhenatherum elatius, Aster linosyris, Berteroa incana, Botriochloa ischaemum, Campanula patula, Campanula sibirica, Carduus nutans, Centaurium erythrea, Dianthus armeria, Dianthus carthusianorum, Dianthus deltoides, Elytrigia intermedia, Elytrigia repens, Festuca rubra* agg., *Galium verum, Geranium pratense, Geranium sanquineum, Helianthemum nummularium, Hieracium umbellatum, Chamaecytisus ratisbonensis, Chondrilla juncea, Inula ensifolia, Inula hirta, Inula salicina, Linaria genistifolia, Lithospermum arvense, Lotus corniculatus, Luzula campestris, Melica ciliata, Melica transsilvanica, Origanum vulgare, Phleum phleoides, Phleum pratense, Poa angustifolia, Poa pratensis, Potentilla argentea, Ranunculus auricomus* agg., *Salvia pratensis, Salvia verticilata, Scabiosa ochroleuca, Silene vulgaris, , Stachys recta, Stipa joannis, Teucrium chamaedrys, Thymus pannonica, Thymus pulegioides, Tithymalus polychroma, Tragopogon orientalis, Trifolium alpestre, Trifolium arvense, Trifolium campestre, Trifolium montana, Trifolium pratense, Verbascum densiflorum, Verbascum lychnitis, Verbascum phlomoides, Vicia cracca*.

ZÁVER

Na XXIX. Východoslovenskom Tábore ochrancov prírody Hatfa botanická sekcia prešla 5 vybraných trás: tri trasy boli zamerané na vodné biotopy a poľné depresie a dve lokality predstavovali xerotermné stráne.
Prejdené biotopy vodného charakteru sú na Východoslovenskej nížine ohrozené hlavne znížením prietoku a následným zazemňovaním (sekundárnou sukcesiou). Prejdené mŕtve rameno Bodrogu pri obci Klin nad Bodrogom sme zhodnotili ako veľmi zachovalé s výskytom vzácnych vodných druhov a brehových porastov. Malodňa patrí k zanikajúcim vodným biotopom vzhľadom k malému množstvu vody v mŕtvom ramene.
Medzi významné a dôležité údaje nielen z regionálneho, ale aj slovenského hľadiska patrí výskyt týchto druhov: *Lindernia procumbens* (lindernia puzdierkatá), *Schoenoplectus supinus** (škripinec nízky), *Elatine alsinastrum** (elatinka kuričkovitá), *Carex melanostachya* (ostrica čiernoklasá) a *Viola pumila** (fialka nízka).
Xerotermné lokality: Tarbucka, Tardika a Dlhá hora sú významné z európskeho hľadiska a biotopom bola už aj v minulosti venovaná pozornosť (Bogoly 1994, Šimková 2004a, 2004b) Počas nášho terénneho mapovania sa nám podarilo potvrdiť výskyt už uvádzaných rastlinných druhov národného významu (Bogoly 1994). Tieto biotopy sa na Východoslovenskej nížine nachádzajú už veľmi vzácne, pretože väčšina pôvodných xerotermných stanovíšť je zarastená náletovými drevinami. Na zachovanie týchto lokalít je potrebné opätovné spásanie, predovšetkým ovcami, prípadne regulačnými zásahmi odstraňovať rozrastajúce sa dreviny, vhodné je aj kosenie a odnos biomasy približne každé 3 roky.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

LITERATÚRA

Bogoly, J., 1994: Podkladové materiály pre potreby štátneho orgánu ochrany prírody z južnej časti Východoslovenskej nížiny, na základe floristického a čiastočne aj zoologického mapovania. Depon in Správa CHKO Latorica, Trebišov.

Bogoly, J., 1998a: Floristická a fytogeografická charakteristika Chránenej krajinnej oblasti ”Latorica”, I. diel. Depon in Správa CHKO Latorica, Trebišov. 34 pp.

Bogoly, J., 1998b: Floristická a fytogeografická charakteristika Chránenej krajinnej oblasti ”Latorica”, II. diel. Depon in Správa CHKO Latorica, Trebišov. 34 pp.

Dostál, J. & Červenka, M., 1991: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín I. SPN, Bratislava.

Dostál, J. & Červenka, M., 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín II. SPN, Bratislava.

Feráková, V., Maglocký, Š. & Marhold, K., 2001: Červený zoznam papraďorastov a semenných rastlín. – In: Baláž, D., Marhold, K. & Urban, P. (eds.), Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska. Ochrana prírody, Banská Bystrica, 20, supl.: 44–76.

Gojdičová, E., Cvachová A., Karasová, E., 2002: Zoznam nepôvodných a expanzívnych cievnatých rastlín Slovenska. Ochrana prírody. Banská Bystrica, 21: 59–79.

Holub, J., 1999: *Beckmannia eruciformis* (L.) Host. – In: Čeřovský, J., Feráková, V., Holub, J., Maglocký, Š. & Procházka, F., Červená kniha ohrozených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov SR. Vol. 5. Vyššie rastliny. Príroda, Bratislava, p. 54.

Hrivnák, R., 2000: *Caricetum melanostachyae* Balasz 1943 a *Caricetum buekii* Hejný et Kopecký 1965 na strednom Slovensku. Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 22: 215 – 227.

Hrivnák, R., 2001: *Magnocaricion elatae*. – In: Valachovič, M. (ed.), Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 3. Vegetácia mokradí. Veda, Bratislava, pp. 86–127.

Kliment, J., 1999: Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska, uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny. In: Bulletin SBS. Supl. 4: 238-239.

Májeková, J., Zaliberová, M., 2005: Našiel sa kriticky ohrozený druh *Elatine alsinastrum* na Záhorskej nížine. Chránené územia Slovenska. Banská Bytrica. p. 28.

Marhold, K., Goliašová, K., Hegedüšová, Z., Hodálová, I., Jurkovičová, V., Kmeťová, E., Letz, R., Michalková, E., Mráz, P., Peniažteková, M., Šípošová, H. & Ťavoda, O., 1998: Papraďorasty a semenné rastliny. – In: Marhold, K. & Hindák, K. (eds.), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava, pp. 333–687.

Sádovský, M. & Zlacká, S., 2005: Fytocenologické a lesnícke zápisky z lužných lesov okolia Svätej Márie (Východné Slovensko). Hoc loco.

Stanová, V., Valachovič, M., (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie. Bratislava. 225 pp.

Šimková, A., 2004a: Program záchrany ponikleca lúčného maďarského – Pulsatilla pratensis subso. Hungarica (Soó) Soó. Depon in Správa CHKO Latorica, Trebišov, 17 pp.

Šimková, A., 2004b: Program záchrany ponikleca Zimmermannovho – *Pulsatilla zimmermannii* Soó. Depon in Správa CHKO Latorica, Trebišov, 16 pp.

Špániková, A., (ed.) 1982: Vegetácia Východoslovenskej a Záhorskej nížiny. – Acta Botanica Slovaca. Taxonomica, geobotanica, Ser. A, 6: 125–291.

Špániková, A., (ed.) 1985: Vegetetational relations of the southern part of the east slovakian lowland. – Acta Botanica Slovaca. Taxonomica, geobotanica, Ser. A, 8, 189 pp.

Vyhláška č. 24 Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 31. 1. 2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Mrtvé rameno Bodrogu

Mrtvé rameno Bodrogu

Okolie Tarbucky

Vinice v okolí Tarbucky

Tarbucka

Fallopia x bohemica

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Elatine alsinastrum

Limosella aquatica

Botanická sekcia

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

silenka nočná - Silene noctiflora

Bodrog - Streda nad Bodrogom

elatinka kuričkovitá-elatine alsinastrum

Juncus bufonius-sitina ropušia

graciola lekarska-gratiola officinalis

graciola lekarska-gratiola officinalis

limosella aquatica-blatnička vodná

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

lindernia procumbens-lindernia puzdierkatá

lindernia procumbens-lindernia puzdierkatá

Pseudolysimachion longifolium
veronikovec dlholistý

Vrbica yzopolistá
Lythrum hyssopifolia1

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Silenka nočná
Silene noctiflora

Rosnicka - Hyla arborea

Salvínia plávajúca
Salvinia natans

Sagittaria sagittifolia
Šípovka vodná

Trapa natans Kotvica plavajuca

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Poľná depresia s linderniou pri novej vieske

Zamokrená poľná depresia

Foto: Marek Sádovský

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Vyhodnotenie činnosti astronomickej sekcie na XXIX Východoslovenskom tábore ochrancov prírody, konanom na Hatfe pri obci Viničky 2. augusta 2005.

Astronomická sekcia pracovala 2. augusta počas celého dňa. V dopoludňajších hodinách si najprv najmladší účastníci vypočuli rozprávku pod názvom Hviezdna rozprávka doplnenú premietaním diapozitívov. Potom deti vystrihovali kozmonauta, zhotovovali papierové slnečné hodiny a zahrali si aj astronomické pexeso. Dopoludňajšie činnosti boli ukončené súťažou, kde si deti preskúšali získané vedomosti v testoch, osemsmerovke, logických otázkach aj v pozorovateľských schopnostiach, ktoré by mal mať každý pozorovateľ.

Okrem toho bol v tábore od rána inštalovaný teleskop na pozorovanie fotosféry Slnka a slnečných škvŕn projekciou.

Po večernom stretnutí účastníkov tábora sme pre záujemcov o astronómiu pripravili prednášku pod názvom „Novinky vo výskume slnečnej sústavy“. Vyvrcholením našej činnosti v tento deň bolo pozorovanie večernej a nočnej oblohy. Po zotmení prichádzali k ďalekohľadu skupinky detí, mládeže a dospelých. Najprv sme účastníkom tábora na oblohe ukázali súhvezdia, ktoré nikdy nezapadajú (cirkumpolárne), ale samozrejme aj sezónne - letné, či iné pozorovateľné v tomto období a pomohli sa zorientovať pomocou nich na oblohe.

Z planét mohli pozorovatelia uvidieť iba Mars, ale museli si trochu počkať , lebo ho bolo vidieť nad obzorom až okolo polnoci. Počas doby čakania na východ Marsu sme pozorovali Veľkú galaxiu v Andromédе, guľovú hviezdokopu v súhvezdí Herkules, dvojhviezdy, ale aj iné objekty na oblohe . Pri ďalekohľade sa rozprúdila aj pružná beseda o tajomstvách vesmíru a kozmonautike, ktorá spolu s pozorovaním trvala do neskorých nočných hodín.

Mgr. Mária Gimová, Miroslav Tirpák
Pracovníci Regionálneho osvetového strediska
úseku astronómie v Trebišove

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Poznámky k výskytu inváznych botanických druhov v k. ú. obce Viničky a Malá Bára

Eva Sitášová

Počas 29. Východoslovenského Tábora ochrancov prírody na Hatfe sme v rámci činnosti botanickej sekcie mapovali aj výskyt nepôvodných (inváznych) botanických druhov .

Botanický druh je považovaný za invázny ak:

- *bol na lokalitu, do územia alebo do regiónu, kde sa predtým prirodzene nevyskytoval, zavlečený ľudskou činnosťou*
- *bez intervencie človeka má schopnosť vytvoriť na novej lokalite životaschopnú populáciu schopnú reprodukcie*
- *sa správa v nových podmienkach tak, že ohrozuje tým existenciu miestnych druhov*
- *existuje predpoklad, že svojou prítomnosťou spôsobí ekonomické straty, bude mať negatívny dopad na stav životného prostredia alebo zdravotný stav obyvateľstva.*

Invázne druhy sú v podstate "nevítaní" návštevníci, ktorí boli prenesení, či už zámerne alebo náhodou z jedného regiónu sveta do druhého. Mnohým z nich sa na novom stanovišti nedarí, ale niektoré sú schopné prispôsobiť sa novým podmienkam prostredia veľmi rýchlo.

Invázne rastliny predstavujú aj vážny a stále narastajúci celospoločenský problém, pretože ich nekontrolované šírenie aj zámerné rozširovanie prináša so sebou nielen environmentálne riziká, ktoré sú spojené napr. s vytláčaním pôvodných druhov rastlín, zmenou druhového zloženia pôvodných spoločenstiev, a i., ale aj zdravotné riziká, napr. alergie, popáleniny, či ekonomické straty v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve, vodohospodárstve a i.

Počas terénneho botanického prieskumu sme sa sústredili na územia:

- *bezprostredného okolia rekreačného zariadenia Hatfa*
- *na okolie príjazdovej komunikácie ku rekreačnému zariadeniu*
- *na okolitý lesný celok*
- *na opustený lom*
- *intravilán obce Viničky a Malá Bára:*

Výsledky terénneho prieskumu:

Sumach pálkový (Rhus typhina)

Vysadený priamo v areály strediska Hatfa. Na niektorých miestach zmladzuje a začína obsadzovať väčšie plochy. Výskyt dreviny pôvodnú vegetáciu ohrozuje. Je nevyhnutná likvidácia zmladených jedincov pravidelne.

V katastri obce Viničky sme zaznamenali bodový výskyt tejto rastliny, ktorá je vysadzovaná ako dekoratívna.

Turica kanadská (Conyza canadense)
Netýkavka drobnokvetá (Impatiens parviflora)

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Hviezdnik ročný (Stenactis annua subsp. septentrionalis)
Žltnica přhľavolistá (Galinsoga urticifolia)
Zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis)

Hojný, miestami líniový výskyt týchto druhov sme zaznamenali po oboch stranách príjazdovej cesty do rekreačného zariadenia Hatfa, kde sú už značné stopy ruderalizácie na oboch krajniciach cesty a na voľných odkrytých plochách.

Netýkavka drobnokvetá (Impatiens parviflora)
Hviezdnik ročný (Stenactis annua subsp. septentrionalis)
V lesnom celku nad rekreačným zariadením sme popri spevnenej lesnej ceste zaznamenali ich hojný výskyt.

Agát biely (Robinia pseudoacacia)
Je súčasťou krovitého lemu lesného celku a miestami vytvára monodominantné porasty a obsadzuje stále väčšie plochy.

Slnečnica hľuznatá (Helianthus tuberosus)

V predzáhradkách domov v dedine Viničky splaňuje a šíri sa do bezprostredného okolia. Výskyt pôvodnú vegetáciu ohrozuje.

Zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis)
Rastlina, ktorá sa masovo vyskytuje pri spevnenej cestnej komunikácii smerom na Malú Báru. Zaznamenali sme ju aj rozptýlenú v okolitých lúčnych spoločenstvách. Jej výskyt pôvodnú vegetáciu ohrozuje.

Ježatec laločnatý (Echinocystis lobata)
Zaznamenali sme hojný výskyt na vrbinách, ktoré tvoria lem vodnej plochy v kameňolome v k. ú obce Malá Bára. Druhá mokrina s vodnou plochou je tak isto v k. ú. obce pod cestou . Aj tu sme zaznamenali masový výskyt tejto rastliny, ktorý ohrozuje pôvodné rastlinné spoločenstvá.

Netýkavka žľaznatá (Impatiens glandulifera)
Hojný výskyt sme zaznamenali v mokrine pod cestou v k. ú. obce Malá Bára. Jej výskyt okolitú vegetáciu ohrozuje.

Rudbekia strapatá (Rudbeckia laciniata)
Výskyt potvrdený taktiež v predzáhradkách domov v obciach Viničky aj Malá Bára a na niektorých plochách je už rastlina splanená a ohrozuje okolitú vegetáciu.

Astra novobelgická (Aster novi-belgii)
Druh americkej astry, ktorá sa s obľubou vysádza do predzáhradiek. Zaznamenaná v obciach Viničky, Malá Bára. Tak isto je evidovaná na návažkach organického odpadu zo záhrada a šíri sa nekontolovateľne do priestoru.

Pohánkovec japonský (Fallopia japonica)
Masový výskyt v alúviu potoka, ktorý preteká obcou Malá Bára. Pod mostom bola časť porastu vypálená. Šírenie tejto rastliny veľmi silne ohrozuje okolitú vegetáciu.
Menšie bodové výskyty sme zaznamenali aj v intraviláne obce.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Mapovanie však nestačí.....

V súvislosti s inváznymi druhmi je dôležité identifikovať povahu a rozsah potencionálneho ohrozenia, identifikovať počet inváznych rastlinných druhov a spôsoby ich šírenia, na konkrétnych príkladoch ilustrovať ich šírenie do nových oblastí a zhodnotiť ich dopad na životné prostredie, vykalkulovať ekonomické straty a nájsť spôsoby ako zabrániť ich šíreniu

Riešenie negatívnych dôsledkov spojených so šírením inváznych nepôvodných druhov rastlín nie je úlohou len rezortu životného prostredia, ale je to výzva i pre ostatné rezorty a vyžaduje si aj aktívne zapojenie a podporu širokej verejnosti. Aktívne zapojenie širokej verejnosti však predpokladá propagáciu a šírenie poznatkov o inváznych druhoch rastlín a negatívnych dôsledkoch ich nekontrolovaného šírenia.

Rečou paragrafov vieme taktiež pomôcť riešiť zodpovednosť za porušenie povinnosti na úseku ochrany prírody a krajiny v prípade inváznych rastlín.

§ 90 ods.1 písm.l
Obvodný úrad životného prostredia alebo inšpekcia životného prostredia môže uložiť podnikateľovi alebo právnickej osobe pokutu do výšky 300 tis. Sk za neodstránenie inváznych druhov zo svojich pozemkov v zmysle § 7 ods.3.

§ 92 ods.2 písm.b)
Obvodný úrad životného prostredia alebo inšpekcia životného prostredia môže uložiť fyzickej osobe pokutu do výšky 100 tis. Sk za neodstránenie inváznych druhov zo svojich pozemkov v zmysle § 7 ods.3.

A čo ďalej……..

Naučte sa spoznávať najbežnejšie druhy a evidujte, kedykoľvek sa vo Vašom okolí objavia .
Podeľte sa o svoje poznatky o vplyve inváznych a expanzívne sa šíriacich druhov rastlinných druhov na prostredie.
Pridajte sa k miestnej iniciatíve, ktorej cieľom je eliminovať invázne druhy z Vášho okolia. Vo vážnych prípadoch o ich výskyte upovedomte pracovníkov ochrany prírody.

Popisky ku fotkám:

Obr. 1. Plody ježatca laločnatého (Echinocystis lobata)
Obr. 2 Netýkavka žlaznatá (Impatiens glandulifera)
Obr. 3 Pohánkovec japonský (Fallopia japonica)
Obr. 4 Zlatobyľ kanadská (Impatiens canadensis)
Obr. 5 Hviezdnik ročný (Stenactis annua)
Obr. 6 Slnečnica hľuznatá- topinambur (Helianthus tuberosus)
Obr. 7 Sumach pálkový (Rhus typhina)

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

obr. 1

obr. 3

obr. 4

obr. 5

obr. 6

obr. 7 Foto: Eva Sitašová

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Výsledky prieskumu vybraných skupín Blanokrídlovcov (HYMENOPTERA) na lokalitách obce Streda n. Bodrogom

Vladimír Smetana
Tekovské múzeum, Sv. Michala 40, 934 69 Levice

Abstract:

Smetana V.: Research results of the selected groups of Hymenoptera on the localities in the surroudings of the village Streda nad Bodrogom.

In the course of the XXIX. th Eastern Slovak camp of nature protectors the author of this paper carried on 31. th July – 3. th August 2005 the research of Hymenoptera in the environs of the village Streda nad Bodrogom. He found 2 species of scoliids (Scoliidae), 1 species of eumenids (Eumenidae), 3 species of wasps (Vespidae), 10 species of sphecoid wasps (Sphecoidea) and 11 species of bumble-bees (Bombidae). From rarer species noteworthy is the occurrence of *Scolia quadripunctata*, *Cerceris rubida*, *Lestiphorus bicinctus*, *Tachytes panzeri*, *Mimesa crassipes* and *Psithyrus maxillosus.*

Key words: scoliids, wasps, eumenids, sphecoid wasps, bumble-bees, faunistic records, East Slovakia.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Úvod

Prieskum vybraných skupín blanokrídlovcov sme v okolí obce Streda nad Bodrogom vykonali počas XXIX. Východoslovenského tábora ochrancov prírody (TOP), v dňoch 31.VII.- 3.VIII. 2005. Na sledovanom území sme sa venovali hlavne štúdiu čmeľovitých (Bombidae), odchytávali sme aj osy (Vespidae), murárky (Eumenidae), kutavky (Sphecoidea) a žihadlovky (Scoliidae). Faunistické poznatky o týchto blanokrídlovcoch máme z okolia Stredy nad Bodrogom (resp. aj z iných lokalít Východoslovenskej nížiny) k dispozícii predovšetkým v staršej literatúre. Prezentujú ich napr. BALTHASAR (1972), BELÁKOVÁ A KOL. (1979) a ďalší autori. Štúdiom vybraných skupín blanokrídlovcov v okolí obce Beša v CHKO Latorica sa v priebehu XIX. Vsl. TOP v roku 1995 zaoberal SMETANA (v tlači).

Charakteristika skúmaného územia a jednotlivých lokalít

Skúmaná oblasť sa nachádza na južnom okraji Zemplínskych vrchov a v JZ časti Východoslovenskej roviny, neďaleko štátnych hraníc s Maďarskom. Predstavuje najnižšie položené územie na Slovensku. Jeho nadmorská výška sa pohybuje od 94 m (hladina Bodrogu) do 277 m (Tarbucka). Klimaticky patrí do teplej oblasti, mierne suchej podoblasti a v rámci nich do mierne suchého okrsku s chladnou zimou (KONČEK 1980). Priemerný ročný úhrn zrážok sa tu pohybuje okolo 600 mm. Z fytogeografického aspektu je územie súčasťou oblasti panónskej flóry (Pannonicum), kde patrí do obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicum).

V priebehu XXIX. Vsl. TOP sme navštívili nasledujúce lokality (v zátvorke je uvedený štvorec DFS a dátum výskumu):

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Zemplínske vrchy

Lokalita č.1, Viničky-Hatfa (7596, 2.8. 2005)

Predstavuje okolie táboriska XXIX. Vsl. TOP, vrátane okrajov príjazdovej cesty z Viničiek do Hatfy, v nadmorskej výške približne 160 m. Okrem lesných celkov sa tu nachádzajú aj bohato zakvitnuté poloruderálne spoločenstvá na miestach bývalých viníc.

Lokalita č. 2, Borsuk (7596, 1.8. 2005)

Lokalitu tvorí komplex rozmanitých biotopov severne a západne od kóty Borsuk-267 m. V nadmorskej výške okolo 200 m sa tu nachádzajú dubové lesy s menšími lúčkami i rozľahlé lúčne biotopy na ich okrajoch.

Východoslovenská rovina

Lokalita č. 3, Veľký Kamenec (7696, 31.7. 2005)

Vyvýšenina v rovinatej krajine (cca 140 m n.m.) s neveľkými zrúcaninami hradu, porastená xerotermnou bylinnou vegetáciou.

Lokalita č. 4, Streda nad Bodrogom (7696, 31.7. 2005)

Pomerne zanedbaný park pri kaštieli v obci (okolo 105 m n.m.).

Lokalita č. 5, Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (7696, 2.8. 2005)

Ľavobrežná hrádza Bodrogu pri obci (smerom k Somotoru) porastená bylinnou vegetáciou, v termíne výskumu nepokosenou. Nadmorská výška lokality je približne 100 m n.m.

Lokalita č. 6, Somotorská hora-150 m (7596, 2.8. 2005)

Lokalitu predstavuje relatívne výrazná vyvýšenina nad nivou Bodrogu pri obci Somotor. Je porastená bylinnou vegetáciou, v čase návštevy už úplne bez kvitnúcich rastlín. Na jej JZ úpätí sa nachádzajú pieskovne (hniezdisko *Merops apiaster*).

Lokalita č. 7, Tarbucka-277 m (7696, 3.8. 2005)

Tarbucka je typickým vulkanickým exotom, veľmi výrazne vystupujúcim nad okolitú nivu Bodrogu V a JV od Stredy nad Bodrogom. Charakteristická je aj pokryvmi viatych pieskov, hlavne v nižších polohách. Je porastená teplomilnou bylinnou vegetáciou (v čase návštevy na rozdiel od predchádzajúcej lokality bohato zakvitnutá). Nachádzajú sa tu tiež menšie lesíky (dubové i agátové). Výskum sme uskutočnili na Z svahoch masívu a v okolí vrcholu.

Materiál a metódy

Dokladový materiál sme získavali individuálnym odchytom jedincov do entomologickém sieťky. Pokiaľ bola možná determinácia priamo v teréne (hlavne čmeliaky) využili sme metódu kvantitatívnych záznamov, s uvedením živnej rastliny. Na determináciu sme použili

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

nasledujúce práce: BALTHASAR (1972), BOUČEK & ŠUSTERA (1956), BLÜTHGEN (1961), DOLLFUSS (1991), PAVELKA & SMETANA (2000). Materiál je deponovaný je v zbierkach Tekovského múzea v Leviciach.

Prehľad zistených druhov

Na prelome júla a augusta 2005 sme na skúmanom území zaznamenali nasledujúce druhy blanokrídlovcov:

Žihadlovky – Scoliidae

Scolia quadripunctata FABRICIUS, 1775

Vzácnejší druh, viazaný na teplé piesočnaté oblasti. V pomerne veľkom počte jedincov prítomný na lokalite Tarbucka-277 m.

Scolia hirta (SCHRANK, 1781)

Nápadný veľký druh, v teplých nížinách a pahorkatinách pomerne hojný. Zistený na lokalitách Borsuk a Tarbucka-277 m.

Murárky – Eumenidae

Eumenes pedunculatus (PANZER, 1799)

Hojnejší druh, zaznamenaný na lokalite Tarbucka-277 m.

Osy – Vespidae

Polistes dominulus (CHRIST, 1791)

Na skúmanom území je najhojnejšou osou, prítomnou na lokalitách vo veľkom počte jedincov. V minulosti bol často uvádzaný ako *Polistes gallicus* (LINNAUES, 1767). Lokality výskytu: Viničky-Hatfa, Streda nad Bodrogom, Veľký Kamenec, Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu, Tarbucka-277 m.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Polistes nimpha (CHRIST, 1791)

Vyskytuje sa na celom území Slovenska, okrem vyšších horských polôh. Na skúmanom území sme ho zaznamenali však iba v malom počte a len na lokalite Tarbucka-277 m.

Vespula vulgaris (LINNAEUS, 1758)

Hojný eurytopný druh zistený na lokalite Viničky-Hatfa.

Kutavky – Sphecoidea

Ammophila heydeni DAHLBOM, 1845

Hojnejší druh teplých stanovíšť, zaznamenaný na lokalitách Somotorská hora-150 m a Tarbucka-277 m.

Philanthus triangulum (FABRICIUS, 1775)

V nížinách a pahorkatinách častý druh, zistený na lokalite Tarbucka-277.

Cerceris arenaria (LINNAEUS, 1758)

Hojný druh, vo veľkom počte jedincov prítomný na lokalite Tarbucka-277 m.

Cerceris rubida (JURINE, 1807)

Všeobecne vzácnejší druh, na lokalitách Somotorská hora-150 m a Tarbucka-277 m je však pomerne hojne zastúpený.

Lestiphorus bicinctus (ROSSI, 1794)

Vzácny druh, zistený na lokalite Tarbucka-277 m.

Bembecinus tridens (FABRICIUS, 1781)

Na teplých piesočnatých biotopoch hojný druh, čo platí aj pre nasledujúce lokality: Somotorská hora-150 m, Tarbucka-277 m.

Tachysphex nitidus (SPINOLA, 1805)

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Pomerne častý druh, zaznamenaný na lokalite Somotorská hora-150 m.

Tachytes panzeri DUFOUR, 1841

Vzácnejší druh teplejších oblastí. Zistený na lokalite Somotorská hora-150 m.

Mimesa crassipes COSTA, 1871

Vzácnejší druh, zaznamenaný na lokalite Somotorská hora-150 m.

Oxybelus quatuordecimnotatus JURINE, 1807

Miestami častý druh, zistený na lokalite Tarbucka-277 m.

Čmele – Bombidae

Bombus terrestris (LINNAEUS, 1758)

Eremofilný (obľubuje teplé a suché stanovištia) eurytopný druh (s veľkou ekologickou valenciou). Na skúmanom území nasleduje svojou početnosťou hneď za *P. lapidarius*. Lokality výskytu a živné rastliny, ktoré na nich tento druh opeľoval: (v zátvorke za názvom lokality): Viničky-Hatfa (*Galeopsis tetrahit*, *Dipsacus sylvestris*, *Carduus acanthoides*), Borsuk (*Melampyrum nemorosum*), Streda nad Bodrogom (*Ballota nigra*), Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (*Salvia nemorosa*, *Lythrum virgatum*, *Knautia arvensis*), Tarbucka-277 m (*Acosta rhenana*).

Bombus lucorum (LINNAEUS, 1761)

Hylofilný (vlhko a chladnomilný) eurytopný druh. U nás sa vyskytuje hojne hlavne v podhorských a horských oblastiach, na skúmanom území iba ojedinele. Zistený na lokalite Borsuk (*Melampyrum nemorosum*).

Pyrobombus lapidarius (LINNAEUS, 1758)

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Eremofilný eurytopný druh, na skúmanom území je najpočetnejšie zastúpeným čmeliakom. Lokality výskytu: Viničky-Hatfa (*Carduus acanthoides, Cichorium intybus, Echinops sphaerocephalus, Potentilla argentea, Genista tinctoria, Stachys recta*), Borsuk (*Lotus corniculatus, Hypericum perforatum, Carduus acanthoides, Acosta rhenana*), Veľký Kamenec (*Carduus acanthoides*), Streda nad Bodrogom (*Ballota nigra*), Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (*Trifolium pratense, Vicia cracca, Salvia nemorosa, Anchusa officinalis*), Tarbucka-277 m (*Jacea vulgaris, Colymbada scabiosa, Acosta rhenana*).

Megabombus sylvarum (LINNAEUS, 1761)

Na Slovensku pomerne častý druh otvorených teplejších stanovíšť, hlavne v nížinách a pahorkatinách, ale aj v podhorských oblastiach. .Zistený na lokalite Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (*Vicia cracca, Lythrum virgatum*). Pravdepodobne je na tejto lokalite prítomný vo väčšom počte (platí to aj o nasledujúcom druhu).

Megabombus ruderarius (MŰLLER, 1776)

Hojný druh otvorených biotopov, zaznamenaný na lokalitách Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (*Anchusa officinalis*) a Tarbucka-277 m (*Scabiosa ochroleuca*).

Megabombus humilis (ILLIGER, 1806)

Eremofilný eurytopný druh, v skúmanej oblasti zistený iba na Lokalite Tarbucka-277 m (*Ballota nigra*).

Megabombus pascuorum (SCOPOLI, 1763)

Hylofilný druh s mimoriadne širokou ekologickou valenciou. Hoci má optimálne existenčné podmienky hlavne vo vyšších a chladnejších oblastiach, na skúmanom území je tretím najpočetnejším čmeliakom. Zaznamenaný na lokalitách Viničky-Hatfa (*Ballota nigra*), Borsuk (*Jasione montana*), Streda nad Bodrogom (*Ballota nigra*), Streda nad

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Bodrogom-hrádza Bodrogu (*Anchusa officinalis*, *Astragalus cicer*, *Vicia cracca*, *Trifolium pratense*) a Tarbucka-277 m (*Ballota nigra*).

Megabombus hortorum (LINNAEUS, 1761)

Všeobecne rozšírený hylofilný eurytopný druh, zistený na lokalite Streda nad Bodrogom (*Ballota nigra*).

Psithyrus rupestris (FABRICIUS, 1793)

Patrí k najčastejším zástupcom podčeľade Psithyrinae. Parazituje v hniezdach *P. lapidarius*. Zistený na lokalite Tarbucka-277 m (*Eryngium campestre*, *Colymbada scabiosa*).

Psithyrus maxillosus (KLUG, 1817)

Teplomilný druh, rozšírený hlavne v južnej Európe. U nás dosahuje severnú hranicu areálu a je vzácny. Parazituje u viacerých druhov čmeľov (hlavne *M. ruderatus*). Zaznamenali sme ho na lokalite Borsuk (*Betonica officinalis*).

Psithyrus vestalis (GEOFFROY in FOURCROY, 1785)

Je sociálnym parazitom *B. terrestris* s podobnými nárokmi na stanovišťné podmienky ako hostiteľský druh. Zistený na lokalitách Borsuk (*Betonica officinalis*) a Tarbucka-277 m (*Scabiosa ochroleuca*, *Colymbada scabiosa*).

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Záver

Na lokalitách v JZ časti Podunajskej roviny a na južnom úpätí Zemplínskych vrchov sme na prelome júla a augusta 2005 zaznamenali 2 druhy žihadloviek (Scoliidae), 1 druh murárky (Eumenidae), 3 druhy ôs (Vespidae), 10 druhov kutaviek (Sphecoidea) a 11 druhov čmeľovitých (Bombidae). Získané poznatky sú samozrejme limitované krátkodobým charakterom výskumu a danou fázou vegetačného obdobia. Medzi vzácnejšie druhy možno zaradiť najmä *Scolia quadripunctata*, *Cerceris rubida*, *Lestiphorus bicinctus*, *Tachytes panzeri*, *Mimesa crassipes* a *Psithyrus maxillosus.*

Z hľadiska zastúpenia psamnofilných blanokrídlovcov (hlavne kutaviek) sú významné predovšetkým lokality Tarbucka-277 m a Somotorská hora-150 m, ktoré si určite zaslúžia aj dlhodobejší výskum.

Na prvý pohľad je prekvapujúci neveľký počet zistených druhov ôs a (s výnimkou *Polistes dominulus*) aj malý počet registrovaných jedincov. Príčinu je asi treba hľadať v klimatických podmienkach vegetačného obdobia 2005, ktoré boli pravdepodobne pre túto skupinu blanokrídlovcov nepriaznivé. Aj pri návšteve iných oblastí Slovenska sa nám v tomto roku podarilo zaznamenať iba minimálny počet druhov a jedincov ôs.

Z jedenástich druhov čmeľovitých patrí 8 do podčeľade Bombinae a 3 do podčeľade Psithyrinae. Je to oveľa viacej, ako sa podarilo zistiť v blízkosti neďalekej obce Beša. (SMETANA v tlači). Táto skutočnosť je podmienená tým, že v okolí Stredy nad Bodrogom sa nachádzajú oveľa rozmanitejšie typy biotopov. Najviac druhov sa podarilo zaznamenať na lokalite Tarbucka-277 m (7), Borsuk (6) a Streda nad Bodrogom-hrádza Bodrogu (5). Na lokalite Somotorská hora-150 m sa nám čmeliaky zaregistrovať nepodarilo, nakoľko v termíne jej návštevy boli už živné rastliny odkvitnuté (vhodný by bol výskum v skorších fázach vegetačného obdobia).

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Na skúmaných lokalitách navštevovali čmele a pačmele spolu 26 druhov rastlín z 11 čeľadí. Do čeľade Asteraceae patrí 6 druhov, Lamiaceae a Fabaceae po 5, Dipsacaceae 3, do ostatných čeľadí (Scrophulariaceae, Boraginaceae, Lythraceae, Hypericaceae, Apiaceae, Rosaceae a Campanulaceae) po 1 druhu rastliny. Z jednotlivých taxónov patria na prelome júla a augusta k troficky najvýznamnejším *Ballota nigra*, *Carduus acanthoides*, *Acosta rhenana*, *Vicia cracca*, *Melampyrum nemorosum*, *Colymbada scabiosa* a iné.

Literatúra

BALTHASAR, V., 1972: Grabwespen – Sphecoidea. Fauna ČSSR 20, Academia Praha, 459 s.

BELÁKOVÁ, A., SMETANA, V., VALENČÍK, M., 1979: Výskyt niektorých zástupcov podčeľadí Bombinae a Psithyrinae na Slovensku. Biológia (Bratislava), 34, 8: 637-644.

BLÜTHGEN, P., 1961: Die Faltenwespen Mitteleuropas (Hymenoptera, Diploptera). Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Klasse für Chemie, Geologie und Biologie, 2, 249 s.

BOUČEK, Z., ŠUSTERA, O., 1956: Vosy Československé republiky. Přírodovědecký sborník Ostravského kraje, 32: 482-497.

DOLLFUSS, H., 1991: Bestimmungsschlüssel der Grabwespen Nord – und Zentraleuropas (Hymenoptera, Sphecidae). Stapfia, 24: 1-247.

KONČEK, M., 1980: Klimatické oblasti – mapa, 1 : 1 000 000. In: MAZÚR, E. et al. 1980: Atlas SSR. Slovenská akadémia vied, SÚGK, Bratislava, s. 64.

PAVELKA, M., SMETANA, V., 2000: Čmeláci. Valašské Meziříčí, 76-03 ZO ČSOP, 105 s. a farebná obr. príloha.

SMETANA, V., (v tlači): Výsledky prieskumu vybraných skupín blanokrídlovcov (Hymenoptera) na lokalitách v okolí obce Beša v CHKO Latorica. Naturae Tutela 9.....

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Správa Lesníckej sekcie na XXIX TOPe Hatfa 2005

Lesnícka sekcia na 29-tom VS TOP e pracovala pod vedením pracovníka Lesov SR š.p. B.B., Lesnej správy Sečovce p. Saba Mariana .
Úlohou sekcie bolo priblížiť prácu v lesnom hospodárstve v podmienkach Lesnej správy Sečovce a oboznámiť sa s záujmovým územím tábora .Trasy boli navrhnuté tak aby čo najviac priblížili lesnícku činnosť na záujmovom území.
účastníkom tábora , ktorí mali záujem bola priblížená lesnícka prevádzka od lesných škôlok cez obnovu lesných porastov či už umelou alebo prirodzenou obnovou výchovu lesných porastov vyžínaním, plecími rubmi. Ďalej prešli prerezávkovými porastmi po zásahoch pred rokom a pred tromi rokmi . Ďalej prešli porastmi vo veku 50 až 80 rokov, v ktorých boli realizované výchovné úmyselné zásahy a spracovanie kalamity. Účastníkom, ktorý mali záujem o uvedenú problematiku bolo zodpovedané na otázky týkajúce sa lesníckej prevádzky spoznali okolie tábora Hatfa a oboznámili sa so záujmovým územím .

S pozdravom „ Lesu zdar „

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

dubovo - brestovo - jaseňový lužný les

Fotografovanie vegetácie

Jaseň úzkolistý - fraxinus angustifolia - panónsky endemit

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Podrastový hospodársky spôsob pri sv. márii

Rameno Latorice

Rosnička na kostihoji lekárskom

Rosnička na kostihoji lekárskom

Rosnička na kostihoji lekárskom Foto: Marek Sádovský

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Správa z ornitologickej sekcie 29. ročník VSTOP HATFA

RNDr. Ladislav Spalek, Ivan Turček

V príspevku predkladáme prehľad druhov vtákov zistených v dňoch 30.05. – 02.06.2005 v širšom okolí lokality Hatfa počas zoologickej terénnej praxe so študentmi Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach.
Jednotlivé druhy sme pozorovali v rámci denných exkurzií v priestore ohraničenom obcami Viničky, Malá Bara a Ladmovce, determinovali sme ich vizuálne ďalekohľadom 10 x 50 alebo podľa akustických prejavov.

1. Bocian čierny /Ciconia ciconia/ - prelet 1 ex
2. Myšiak hôrny /Buteo buteo/
3. Kaňa močiarna /Circus seruginosus/
4. Sokol lastovičiar /Falco subbuteo/
5. Prepelica obyčajná /Coturnix coturnix/
6. Bažant obyčajný /Phasianus colchicus/
7. Chrapkáč poľný /Crex crex/
8. Kulík riečny / Charadrius dubius/
9. Holub hrivnáč /Columba palumbus/
10. Hrdlička poľná /Streptopelia turtur/
11. Hrdlička záhradná /Streptopelia decaocto/
12. Kukučka obyčajná /Cuculus canorus/
13. Krakľa belasá /Coracias garrulus/ - hlas 02.06.2005
14. Včelárik zlatý /Meropa apiaster/
15. Dudok chochlatý /Upupa epopa/
16. Krutohlav obyčajný /Jynx torquilla/
17. Penica popolavá /Sylvia nisoria/
18. Penica čiernohlavá /Sylvia atricapilla/
19. Penica jarabá /Sylvia nisoria/
20. Kolibriarik čipčavý /Phylloscopus collybita/
21. Kolibriarik sykavý / Phylloscopus sibilatrix/
22. Svrčiak riečny /Locuatella fluviatilis/
23. Drozd plavý /Turdus philomelos/
24. Drozd čierny /Turdus merula/
25. Prhľaviar čiernohlavý /Saxicola torquata/
26. Skaliarik sivý /Oenathe oenathe/
27. Červienka obyčajná /Erithacus rubecula /
28. Slávik obyčajný /Luscinia megarhynchos/
29. Žltochvost domový /Phoenicurus ochruros/
30. Strakoš obyčajný /Lanius collurio/
31. Sýkorka veľká /Parus major/
32. Mlynárka dlhochvostá /Aegithalos caudatus/
33. Lastovička obyčajná /Hirundo rustica/
34. Belorítka obyčajná (Delichon urbica/
35. Brhlík obyčajný /Sitta europaaa/
36. Glezg obyčajný /Coccothraustes coccothraustes/
37. Zelienka obyčajná /Carduelia chloris/
38. Strnádka obyčajná /Emberzia citrinella/
39. Strnádka lúčna /Miliaria calandra/

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

40. Vrabec poľný /Passer montanus/
41. Škovránok poľný /Alauda arvensis/
42. Trasochvost biely /Motacilla alba/
43. Škorec obyčajný /Sturnus vulgaria/
44. Vlha obyčajná /Oriolus oriolus/
45. Stehlík obyčajný /Carduelis carduelis/

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Poznámky z činnosti zoologickej sekcie na XXIX. Vsl. TOP-e v Hatfe 2005

Miroslav Fulín

Činnosť ornitologickej sekcie na Vsl. TOP-e v Hatfe v roku2005 bola poznacená extrémne teplým priam tropickým počasím. Okrem toho rok 2005 patrí z hľadiska reprodukcie druhov k najhorším za posledných desať rokov. Tieto skutočnosti prejavili sa aj na aktivite druhov a možnosti ich aktívneho poznávania, pozorovania a možného krúžkovania. Záujem o činnosť bola primeraná počasiu a možnostiam prostredia. Z týchto dôvodov sa naše aktivity obmedzili na terénne pochôdzky v okolí tábora v kombinácii s inými sekciami a na poznávanie druhov pomocou nepriamych pozorovaní a ich akustického prejavu. V rámci týchto túr sme urobili súpis druhov na okružnej trase z táboriska cez Malú Baru, kameňolom Malá Bara, vinice vo Viničkách, kameňolom v Ladmovciach. Viaceré vtáčie druhy už opustili svoje hniezdne teritória a zaznamenali sme ich zoskupené v kŕdľoch ale individuálne mimo hniezdnych teritórií na loviskách alebo ťahových zhromaždiskách.

Ďakujeme všetkým účastníkom, ktorí prispeli údajmi alebo sa podieľali na činnosti skupiny.

V prehľadnej tabuľke uvádzame druhy vtákov zistené pri výskume okolia tábora a na popísanej trase.

Acroceph. schoenobaenus – trsteniarik pásikavý
Alauda arvensis – škovránok poľný
Aquila pomarina – orol krikľavý
Asio otus – myšiarka ušatá
Bubo bubo – výr skalný
Buteo buteo - myšiak lesný
Carduelis cannabina – stehlík konôpkár
Carduelis carduelis – stehlík pestrý
Carduelis chloris – stehlík zelený
Certhia familiaris – kôrovník krátkoprstý
Ciconia ciconia – bocian biely
Coccothraustes coccothraustes – glezg obyčajný
Columba palumbus – holub hrivnák
Cuculus canorus – kukučka obyčajná
Delichon urbica – belorítka obyčajná
Dendrocopos minor – ďateľ malý

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Emberiza citrinella – strnádka obyčajná
Emberiza schoeniclus – strnádka trstinová
Erithacus rubecula – červienka obyčajná
Fringilla coelebs – pinka lesná
Hippolais icterina – sedmohlások hajný
Hirundo rustica – lastovička obyčajná
Charadrius dubius – kulík riečny
Lanius collurio – strakoš obyčajný
Locustella fluviatillis – svrčiak riečny
Lullula arborea – škovránik stromový
Luscinia megarhynchos – slávik obyčajný
Luscinia megarhynchos – slávik obyčajný
Merops apiaster – včelárik zlatý
Motacilla alba – trasochvost biely
Oenanthe oenanthe – skaliarik sivý
Oriolus oriolus – vlha obyčajná
Parus major – sýkorka veľká
Passer domesticus – vrabec domový
Passer montanus – vrabec poľný
Phalacrocorax carbo – kormorán veľký
Phoenicurus ochruros – žltochvost domový
Phylloscopus collybita – kolibkárik čipčavý
Remiz pendulinus – kúdelníčka lúžna
Riparia riparia – brehuľa obyčajná
Sitta europaea – brhlík lesný
Sojka škriekavá – Garrulus glandarius
Streptopelia turtur – hrdlička poľná
Sturnus vulgaris – škorec obyčajný
Sylvia atricapilla – penica čiernohlavá
Sylvia borin – penica slávikovitá
Sylvia curruca – penica popolavá
Sylvia nisoria – penica jarabá
Turdus merula – drozd čierny
Turdus philomelos – drozd plavý

Druhou významnejšou akciou sekcie bol odchyt a detektoring netopierov v okolí táboriska. Keďže priestor je v letnom období chudobný na vodné plôšky jediným miestom na odchyt bol výver vody pri bývalom rekreačnom zariadení. Do špeciálnej siete dlhej 4m, ktorá bola postavená na okraji lesa na lesnej ceste, cez ktorú pretekala voda sa po zotmení v priebehu troch hodín chytilo 5 netopierov. Odchytu sa postupne zúčastnilo takmer 40 účastníkov tábora.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Druhy netopierov odchytené na lokalite stará Hatfa:

Myotis emarginatus – netopier brvitý (adultný samec)
Myotis emarginatus – netopier brvitý (mláďa, samička)
Myotis mystacinus – netopier fúzatý (adultná samica)
Myotis mystacinus – netopier fúzatý (adultná samica)
Myotis nattereri – netopier riasnatý (adultná samička)

Nástupom daždivého počasia sa naše pozorovania zamerali na inventarizáciu a monitoring hniezdenia bociana bieleho v okrese Trebišov. Presúvali sme sa súkromným motorovým vozidlom po obciach okresu a zisťovali stav kde sa jednotlivé hniezda nachádzajú, či boli v tomto roku obsadené a s akým výsledkom. Získaný počet hniezd nie je konečným stavom vyjadrujúcim populáciu bociana bieleho v okrese Trebišov v roku 2005.

Výsledky prieskumu sú uvedené v pripojenej tabuľke.

1	Bačka	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d.87	Es	HPo
2	Boľ	Hniezdo na podložke na samostatnom betónovom stĺpe	Ps	HPm3
3	Boľ	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 136 oproti cintorínu	Es	HPm3
4	Borša	Hniezdo na podložke na stĺpe elektr. vedenia pred OcU	Pses	HPm3
5	Boťany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na križovatke Hlavnej ulice č. 1	Es	HPo
6	Boťany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 46.	Es	HPo
7	Boťany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v časti Kolónia pri č.d. 277 Presso Eva	Es	HO
8	Boťany	Podložka na samostatnom stĺpe pri hniezde na Es pri č.d. 46	Ps	EP
9	Brezina	Hniezdo na komíne kotolne Základnej školy	Kt	HPm2
10	Čerhov	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d.248	Es	HPm1
11	Čierna	Hniezdo na elektr. stĺpe na hosp. dvore na pasienku pri sušiarni tabaku	Es	HO
12	Dobra	Hniezdna podložka na stĺpe pri vstupe do obce za koľajnicami na Dlhej ulici	Ps	EP
13	Dobra	Hniezdo od r. 1996 na stĺpe elektr. vedenia pred domom c. 44/91.	Es	HPm2
14	Egreš - Čalovka	Hniezdo na drevenom elektr. stĺpe vedľa cesty do obce.	Es	HPm3
15	Egreš - Čalovka	Vedľa cesty do obce pri hniezde na Es vystavená podložka.	Ps	EP
16	Hraň	Hniezdo na stĺpe elektr. pri kostole	Es	HPm3
17	Hriadky	Hniezdo na podložke pri cintoríne pri č.d. 103.	Ps	HPm1
18	Hrušov	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pred býv. ZŠ oproti odbočke cesty na Rad.	Es	HPm2
19	Hrušov	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Kostolnej ul. smerom do obce Rad.	Es	HPm3
20	Kapoňa	Hniezdo na samostatnej podložke na kovovom stĺpe na Dolnej ul.č.d.2	Ps	HO
21	Kožuchov	Hniezdo na dvojitom elektr. stĺpe pri zábradlí, pri č.d. 82 oproti č.d. 32.	Es	HB
22	Kožuchov	Hniezdo na elektr. stĺpe pri kostole pri č.d. 63.	Es	HB
23	Kožuchov	Hniezdo na komíne domu č.d. 55.	Kd	HO
24	Kráľovský Chlmec	Hniezdo na komíne kotolne Vsl. mliekárni.	Kt	HPm1
25	Kráľovský Chlmec	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Záhradnej ulici	Es	HPm3
26	Kráľovský Chlmec	Komín budovy č.d. 19.	Kd	HPm2
27	Kuzmice	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia za budovou OcU.	Es	HPm3
28	Ladmovce	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v uličke dolu pri č.d. 18.	Es	HB
29	Ladmovce	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na hlavnej ul. pri č.d. 86.	Es	HE
30	Leles	Hniezdo na podložke drevenom stĺpe v uličke Hadabuda za domom č.d. 4.	Ps	EP
31	Malé Trakany	Hniezdo na samostatnom stĺpe s podložkou vo dvore rod. domu c. 111	Ps	HO
32	Malé Trakany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia o pri kultúrnom dome resp. č.d. 163.	Es	HO
33	Malý Horeš	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na ul. Mihalya Tompu c. 126.	Es	HB
34	Michaľany	Hniezdo na el. stĺpe pri č.d. 190 (173) na ulici za potokom	Es	HO
35	Milhostov	Hniezdo na podložke na konci obce pri č.d. 157 smerom na Trebišov	Ps	HPm3
36	Milhostov	Hniezdo na podložke na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 105.	Pses	HO
37	Milhostov	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 135 resp. 132.	Es	HPo
38	Nižný Žipov	Hniezdo na podložke na stĺpe pri č.d. 160	Ps	HO
39	Nižný Žipov	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Záhradnej ul. č.d. 2/23.	Es	HE

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

40	Nová Vieska pri Bodr	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Novovestskej ul. pri č.d. 386/2	Es	HO
41	Nová Vieska pri Bodr	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 438/47	Es	HO
42	Nová Vieska pri Bodr	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 55	Es	HPm1
43	Poľany	Hniezdo na samostatnej hniezdnej podložke pri pamätníku oproti č.d. 135	Ps	HPm3
44	Poľany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pred OcU	Es	HPo
45	Poľany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na hosp. dvore PD na konci záhrady č.d.62	Es	HPm2
46	Pribeník	Hniezdo na elektr. stĺpe pri č.d. 44. (židovskej synagóge).	Es	HPm4
47	Pribeník	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na hlavnej ulici pri č.d. 75	Es	HPm3
48	Rad	Hniezdo na elektr. stĺpe na hosp. dvore PD. Najbližší dom má č. 36	Es	HPm3
49	Rad	Hniezdo na podložke na drevenom stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 81/96	Pses	HPm1
50	Rad	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 89	Es	HO
51	Rad	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 83/98	Es	HPm1
52	Rad	Hniezdo postavene na stĺpe elektr. vedenia na konci obce pri č.d. 84	Es	HPo
53	Sečovce	Hniezdo na podložke na samostatnom stĺpe	Ps	EP
54	Sečovce	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v ulicke na konci vľavo oproti dom c. 258	Es	HPm2
55	Slivník	Hniezdo na drevenom elektr. stĺpe na Parádnej ul č.d. 208 v záhrade	Es	HPo
56	Soľnička	Hniezdo na podložke na elektrickom stĺpe oproti domu c. 81	Pses	HPm3
57	Somotor	Hniezdo na samostatnej podložke v casti Vecs.	Ps	HB
58	Somotor	Hniezdo postavene na elektr. stĺpe pri č.d. 220	Es	HO
59	Strážne	Hniezdo na samostatnej podložke pri č.d. 217	Ps	HPm3
60	Strážne	Staré hniezdo na komíne d. c. 30	Kd	HPm2
61	Streda nad Bodrogom	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Okružnej ulici pri dome č.d. 6	Es	HO
62	Streda nad Bodrogom	Hniezdo na komíne kúrenia bytovky smerom na Klin vľavo, oproti polícii	Kt	HPm3
63	Streda nad Bodrogom	Hniezdo na podložke na stĺpe elektr. vedenia pri odbočke na Klin n/B.	Pses	EP
64	Streda nad Bodrogom	Hniezdo na podložke na stĺpe elektr. vedenia pri farskom úrade	Pses	HPm1
65	Svätá Mária	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v križovatke vpravo pri č.d. 26	Es	HPo
66	Svätá Mária	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v casti Pavlovo pri č.d. 36	Es	HB
67	Svätá Mária	Hniezdo na podložke na križovatke v obci pri č.d. 82	Ps	HPm2
68	Svätuše	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia č.d. 221	Es	HPo
69	Svinice	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri c. d. 27	Es	HO
70	Svinice	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v uličke ku kostolu č.d. 37/4	Es	HPm2
71	Trebišov	Hniezdo na elektr. stĺpe pri č.d. 2296/3 v časti Paričov	Es	HB
72	Veľké Ozorovce	Hniezdo na podložke pri č.d. 19	Ps	HPm2
73	Veľké Trakany	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia na Hlavnej ul. pri č.d. 179	Es	HPo
74	Veľké Trakany	Hniezdo v roku 1995 prelozene na podlozku na stĺpe elektr. vedenia.	Pses	HO
75	Veľký Horeš	Hniezdo na umelej podložke.	Ps	HPm3
76	Veľký Kamenec	Hniezdo na podložke v parčiku pri OcU.	Ps	HO
77	Veľký Kamenec	Hniezdo na stĺpe s podložkou vpravo cestou k rim.- kat. kostolu.	Ps	EP
78	Viničky	Hniezdo na podložke na stĺpe elktr. vedenia pred nákupným centrom	Pses	HPm1
79	Vojčice	Hniezdo na podložke č.d. 216.	Ps	HO
80	Vojčice	Hniezdo na podložke voskarke pri č.d. 341.	Ps	HB
81	Vojka	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 41	Es	HPm2
82	Zatín	Hniezdo na dvojitom elektr. stĺpe pri č.d. 23 na križovatke ciest v obci	Es	HPm2
83	Zatín	Hniezdo na elektr. stĺpe pri č.d. 15	Es	HPm3
84	Zatín	Hniezdo na elektr. stĺpe pri č.d. 18/34	Es	HPm3
85	Zatín	Hniezdo na podložke pri krčme	Ps	HPm3
86	Zemplín	Hniezdo na komíne domu	Kd	HO
87	Zemplín	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 8	Es	HPm3
88	Zemplín	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia vedľa cesty pri č.d. 22.	Es	HPm1
89	Zemplín	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia pri č.d. 84..	Es	HO
90	Zemplínsky Branč	Hniezdo na stĺpe elektr. vedenia v Kvetnej ul. č. d. 81.	Es	HPm3

Vysvetlivky

Hniezdne stanovište – Es – stĺp elektrického vedenia; Kd – komín budovy; Kt – komín ústredného kúrenia; Ps – samostatný stĺp s podložkou; Pses podložka na elektrickom stĺpe

Výsledky hniezdenia – HB – pár sa len sporadicky zdržiava na hniezde; HE – hniezdo obsadené len jedným bocianom; HO – hniezdo neobsadené; HPm1 – hniezdny pár vyviedol jedno mláďa; HPm2 – hniezdny pár vyviedol dve mláďatá; HPm3 – hniezdny pár vyviedol tri mláďatá; HPm4 – hniezdny pár vyviedol štyri mláďatá; HPo – pár hniezdil, no z rôznych dôvodov mláďatá nevyviedol; EP – hniezdna podložka na samostatnom stĺpe bez materiálu, perspektívne hniezdne stanovište

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Z činnosti mykologickej sekcie na XXIX . východoslovenskom T O P – e v Hatfe 2oo5

J á n M á r i á s s y

Potiská nížina má veľmi teplé podnebie. Vlastnú nížinu lemuje pás Černochovskej pahorkatiny tvorený andezitmi, len vo východnej časti vápencami. Sú to zachovalé dubové a dubovo hrabové lesy s prevahou duba zimného s dubom cerovým a plstnatým, vtrúsene sa nachádza javor tatársky a brekyňa. Sekundárne porasty tvoria agátové a borovicové lesíky, pri mokradiach i osikové. Okraje porastov lemujú pastviny s pionierskymi drevinami s hustejším krovinným zárastom.

Pozorovaná oblasť sa rozprestierala od viníc nad obcou Viničky, cez pastviny nad obcou Bara po tábor Hatfa . Okrem tohto priestoru sme prezreli aj dubovo topoľový lesík pri obci Borša a sporadicky nám boli dodávané aj plodnice húb z predpísaných trás iných sekcií. Keďže sa až na jednu výnimku (sírovec obyčajný) zhodovali s našimi nálezmi, nevenovali sme im osobitnú pozornosť .

Tohtoročný tábor sa začal v čase veľkého sucha v celej pozorovanej oblasti .Už pri prvom zoznámení sa s blízkym okolím tábora sme konštatovali ,že v lese sa práši , pasienky sú vyprahlé , lesné mokrade na tvrdom podloží prezrádza len typická vegetácia . Len niekoľko optimistických hubárov – ochranárov bolo presvedčených o tom , že aj keď nie vo veľkom množstve, huby nájdu . Obraz, ktorý sme si vytvorili z našich hubárskych exkurzií do okolia, predstavovalo práve tie extrémne podmienky, v ktorých ešte niekoľko druhov vytváralo plodnice . O bohatosti výskytu tu nemôžeme hovoriť, jednoznačne však prevládal výskyt húb drevokazných, čerpajúcich živiny zo živých stromov, v menšom počte sme nachádzali huby na odumretých kmeňoch a len nakoniec huby symbiotické a stanovištné. Väčšina z nich bola úplne mumifikovaná čiže rozpraskaná, deformovaná a odfarbená, čo sťažovalo určenie niektorých nálezov, najmä z rodu plávok .

Najviac plodníc z jedného druhu vytvoril pestrec obyčajný, stovky. Počas tábora aktívne rástla len podpňovka bezprstencová a peniazovka vretenohlúbiková, viacero mladých trsov. Z hríbov, suchohhríbov , kozákov len jeden, maximálne dva neboli vysušené, ale ani mumifikovaných nebolo spolu viac ako l5 kusov. Zaujímavý bol pomerne hojný výskyt muchotrávky bielej v rôznom štádiu vývoja cca l5 ks a jedinej muchotrávky zelenej, obe patria k našim najnebezpečnejším, smrteľne jedovatým druhom .

Cieľom práce tejto sekcie bola v prvom rade osveta medzi ochranárskou verejnosťou. Denné zbery sme popísali a vystavovali formou stálej výstavy, ktorú sme priebežne dopĺňali o nové druhy, aj o lepšie, čerstvé exempláre už popísaných druhov.

Za tak krátky čas sme si utvorili len fragmentálny obraz o mykoflóre územia. Odborníkom však môže aj tento pomôcť pri mapovaní zaujímavých a vzácnych druhov húb, najmä keď podobný prieskum tejto lokality sme previedli pred 2O-timi rokmi na T O P – e v Borši . Pre zaujímavosť uvediem druhy nájdené vtedy a dnes. Aj naoko najskromnejší prínos do mykologickej evidencie by mohol pomôcť pri územnom spracovaní húb v tejto, doteraz málo preskúmanej oblasti východného Slovenska

Druhy húb zozbierané v čase od 30. 7. 2005 do 4.8.2005 v opísanej lokalite:

Brezovník obyčajný - Piptoporus betulinus
Čechračka tmavohlúbiková - Paxillus atrotomentosus
Hríb hrabový - Boletus carpinaceus
Hríb plavý - Boletus impolitus
Kozák brezový - Leccinum scabrum
Kozák hrabový - Leccinum griseum
Kozák žltooranžový - Leccinum testaceoscabrum

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Kuriatko jedlé - Cantharellus cibarius
Lupeňovka brezová - Lenzites betulina
Muchotrávka biela - Amanita alba
Muchotrávka červenkastá - Amanita rubescens
Muchotrávka zelená - Amanita phalloides
Ohňovec obyčajný - Phellinus igniarius
Pečeňovec dubový - Fistulina hepatica
Plávka černejúca - Russula nigricans
Plávka smradľavá - Russula foetens
Plávka trávovozelená - Russula aeruginea
Plávka zelenkastá - Russula virescens
Peniazovka vretenohlúbiková - Collybia fusipes
Pestrec obyčajný - Scleroderma citrinum
Pňovec tigrovaný - Panus tigrinus
Podpňovka bezprstencová - Armilaria tabescens
Rýdzik korenistý - Lactarius piperatus
Rýdzik surovičkový - Lactarius volemus
Sieťkovec dubový - Daedalea quercina
Sliznačka koreňujúca - Oudemansiella radicata
Sírovec obyčajný - Leatiporus sulfureus
Suchohríb hnedý - Xerocomus badius
Suchohríb plstnatý - Xerocomus subtomentosus
Suchohríb žltomäsový – Xerocomus chrysenteron
Šiškovec šupinatý - Strobilomyces strobilaceus
Trúdnikovec pestrý - Trametes versicolor

Na porovnanie. Druhy húb nájdené na tejto lokalite v rámci Vsl. T O P –u v Borši, dňa 30. 7. l985 a dňa 15. 9. l985

Na kontrolnom zbere v plnej sezóne rastu plodníc :
Bedľa vysoká - Macrolepiota procera
Bedľa červenajúca - Macrolepiota rhacodes
Hodvábnica veľká - Rhodophyllus lividus
Hríb kráľovský - Boletus regius
Kozák osikový - Leccinum aurantiacum
Lesklokôrovka obyčajná - Ganoderma lucidum
Muchotrávka citrónovožltá - Amanita citrina
Muchotrávka červenkastá - Amanita rubescens
Muchotrávka zelená - Amanita phalloides
Ohňovec obyčajný - phellinus igniarius
Pečeňovec dubový - Fistulina hepatica
Peniazovka vretenohlúbiková - Collybia fusipes
Pestrec obyčajný - Scleroderma citrinum
Plávka mandľová - Russula vesca
Plávka trávovozelená - Russula aeruginea
Plávka zelenkastá - Russula virescens
Pňovec tigrovaný - Panus tigrinus
Rýdzik korenistý - Lactarius piperatus
Rýdzik ryšavý – Lactarius rufus
Rýdzik surovičkový - Lactarius volemus

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Suchohríb hnedý - Xerocomus badius
Suchohríb plstnatý - Xerocomus subtomentosus
Trúdnikovec chlpatý - Trametes hirsuta
Trúdnikovec pestrý - Trametes versicolor
Vláknica Patouillardova - Inocybe Patouillardii

Motýle južného Zemplína.

Ing. Ignác Richter

V čase konania XXIX. VS TOP vo Viničkách sme vykonali prieskum motýľov vybraných lokalít južného Zemplína. Lokality sa nachádzajú v katastroch obcí: Borša, Černochov, Klin nad Bodrogom, Ladmovce, Sírnik, Somotor, Streda nad Bodrogom, Viničky, Zemplínske Kopčany. Pre komplexnejšie spoznanie fauny motýľov záujmového územia sme do výsledkov zahrnuli mnohoročné pozorovania získané od r. 1985 /IX. VS TOP/, odkedy sme každoročne podnikli niekoľko exkurzií do tohto územia. Exkurzie boli rozvrhnuté tak, aby sme zachytili prevažnú časť aktivity imág, t.j. od konca apríla do polovice októbra. Zamerali sme sa na málo narušené lokality s pestrými, viac-menej prirodzenými rastlinnými spoločenstvami. Jednalo sa hlavne o pieskové duny, lesostepné stráne, mokraďné biotopy a čiastočne aj o slaniská. Zo zistených výsledkov vyplýva, že južný Zemplín je jednou z najbohatších oblastí výskytu vzácnych druhov motýľov na Slovensku. Pre svoju odľahlosť tu však v minulosti mnoho lepidopterológov neposobilo.

Výsledky:

Za najzaujímavejší nález z tejto oblasti možno považovať novopopísaný druh Vespina slovaciella, ktorý je doposiaľ známy len odtiaľto /jeden nález v Maďarsku, na hranici s Ukrajinou/. Pomerne hojný, i keď len na jednej lokalite zistený je tiež novopopísaný druh Chrysoesthia verrucosa, ktorý bol na Slovensku zistený ešte na Sitne. Ďaľšie druhy, ktoré nemajú inde na Slovensku potvrdený výskyt sú napr.: Pyralis perversalis, Tecnerium perplexum, Dichomeris barbella, Titanio normalis, Oegoconia novimundi a iné.
Zaujímavosťou územia je, že podobné lokality vzdialené od seba len pár kilometrov majú diametrálne odlišnú entomofaunu a tak je možné počas pár dní na malom území zistiť neobvykle veľké množstvo druhov, často veľmi vzácne sa vyskytujúcich aj inde na juhu Slovenska, tu však vo veľkej početnosti. Celkovo sme na území južného Zemplína počas rokov 1985 – 2005 zistili 923 druhov motýľov. V zozname však nie sú uvedené tzv. denné motýle a len okrajovú pozornosť sme venovali motýľom bežným a hojným na celom území Slovenska, ako aj tzv. veľkým motýľom. Po zahrnutí týchto druhov by počet zistených druhov motýľov z južného Zemplína ešte podstatne vzrástol.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Zoznam zistených druhov

Micropterix tunbergella
Dyseriocrania subpurpurella
Stigmella aceris
Stigmella viscerella
Stigmella thuringiaca
Stigmella rolandi
Stigmella paradoxa
Stigmella crataegella
Stigmella hybernella
Stigmella mespilicola
Stigmella perpygmaeella
Stigmella basigutella
Stigmella svenssoni
Stigmella dorsigutella
Stigmella ruficapitella
Acalyptris loranthella
Trifurcula melanoptera
Trifurcula magna
Trifurcula eurema
Trifurcula subnitidella
Trifurcula josephklimeschi
Bohemannia pulverosella
Ectoedemia louisella
Ectoedemia septembrella
Ectoedemia atrifrontella
Ectoedemia albifasciella
Ectoedemia subbimaculella
Ectoedemia heringi
Ectoedemia liechtensteini
Ectoedemia angulifasciella
Opostega salaciella
Pseudopostega auritella
Antispila metallella
Adela cupriacella
Adela violaria
Adela minimella
Adela dumerilella
Adela degeerella
Adela croesella
Adela violella
Cauchas rufimitrella
Cauchas fibulella
Nematopogon metaxellus
Parectopa robiniella
Micurapterix kollariella
Caloptilia alchemiella
Incurvaria masculella
Lampronia morosa
Vespina slovaciella
Tischeria ekebladella
Tischeria dodonaea
Emmetia marginea
Emmetia heinemanni
Emmetia gaunacella
Emmetia angusticollella
Ateliotum hungaricellum
Cephimallota angusticostella
Reiserita relicinella
Infurcitinea albicomella
Infurcitinea finalis
Nemapogon variatellus
Infurcitinea gliriellus
Tinea steueri
Tinea trinotella
Monopis laevigella
Monopis weaverella
Monopis imella
Monopis monachella
Euplocamus anthracinalis
Lypussa maurella
Taleporia tubulosa
Psyche casta
Bijugis pectinella
Rebelia sapho
Rebelia herrichiella
Epichnopterix kovacsi
Megalophanes viciella
Sterrhopterix fusca
Roeslerstammia erxlebella
Tinagma ocnerostomellum
Tinagma balteolellum
Klimeschia transversella
Bucculatrix cristatella
Bucculatrix noltei
Bucculatrix bechsteinella
Bucculatrix ulmifoliae
Bucculatrix thotacella
Bucculatrix frangutella
Parectopa ononidis
Ypsolopha horridella
Ypsolopha persicella
Ypsolopha sylvella

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Caloptilia semifascia
Caloptilia fidella
Aspilapterix tringipennella
Calybites quadrisignellus
Ornixola caudulatella
Parornix anglicella
Parornix tenella
Parornix finitimella
Parornix torquilella
Parornix anguliferella
Cameraria ohridella
Phyllonoricter robiniellus
Phyllonoricter harrisellus
Phyllonoricter delitellus
Phyllonoricter quercifoliellus
Phyllonoricter roboris
Phyllonoricter corylifoliellus
Phyllonoricter blancardellus
Phyllonoricter sagitellus
Phyllonoricter comparellus
Phyllonoricter platani
Phyllonoricter acerifoliellus
Phyllonoricter insignitellus
Scythropia crataegella
Yponomeuta irrorellus
Yponomeuta sedellus
Pseudoswammerdamia combinella
Swammerdamia caesiella
Swammerdamia pyrella
Swammerdamia compunctella
Paraswammerdamia albicapitella
Paraswammerdamia lutarea
Nimphonympha albella
Prays ruficeps
Argyresthia glaucinella
Argyresthia spinosella
Argyresthia conjugella
Argyresthia pulchella
Argyresthia pruniella
Ypsolopha mucronella
Ypsolopha falcella
Ypsolopha scabrella
Pleurota pyropella
Holoscolia huebneri
Stathmopoda pedella
Cosmiotes consortella
Perittia herrichiella
Elachista regificella
Elachista utonella
Elachista poae

Ypsolopha sequella
Ypsolopha coriacella
Orthotelia sparganella
Glyphipterix thrasonella
Glyphipterix forsterella
Beddelia somnulentella
Paraleucoptera sinuella
Leucoptera lotella
Leucoptera malifoliella
Ethmia dodecea
Ethmia quadrillella
Ethmia terminella
Ethmia bipunctella
Enicostoma lobella
Agonopterix alstromeriana
Agonopterix ciliella
Agonopterix purpurea
Agonopterix astrantiae
Agonopterix pallorella
Agonopterix propinquella
Agonopterix subpropinquella
Agonopterix assimilella
Agonopterix nervosa
Depressaria emeritella
Depressaria douglasella
Depressaria pimpinellae
Depressaria daucella
Depressaria depressana
Depressaria marcella
Diurnea lipsiella
Metalampra cinnamomea
Borkhausenia fuscescens
Batia unitella
Batia lambdella
Batia internella
Epicallima formosella
Carcina quercana
Topeutis adamczewskii
Topeutis labiosella
Topeutis criella

Pleurota marginella
Coleophora bilineatella
Coleophora albidella
Coleophora kuehnella
Coleophora betulella
Coleophora brevipalpella
Coleophora serratulella
Coleophora chamaedriella
Coleophora serpylletorum

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Elachista atricomella
Elachista herrichii
Elachista canapennella
Elachista anserinella
Elachista nitidulella
Elachista manni
Elachista dispunctella /?/
Elachista squamosella
Elachista bedellella
Elachista pullicomella
Elachista cingillella
Elachista bisulcella
Blastodacna hellerella
Blastodacna atra
Spuleria flavicaput
Haplochrois ochraceella
Scythris potentillella
Scythris bifisella
Scythris seliniella
Scythris podoliensis
Scythris hungaricella
Scythris tributella
Lecitocera nigrana
Metriotes lutarea
Coleophora albella
Coleophora flavipennela
Coleophora milvipennis
Coleophora prunifoliae
Coleophora cornutella
Coleophora lusciniaepennella
Coleophora frischella
Coleophora alcyonipennella
Coleophora medelichensis
Coleophora trifariella
Coleophora genistae
Coleophora niveicostella
Coleophora discordella
Sorhagenia lopyrella
Pancalia leuwenhoekella
Eteobalea anonymella
Eteobalea intermediella
Limnaecia phragmitella
Pyroderces argyrogrammos
Cosmopterix orichalcea
Megacraspedus separatellus
Megacraspedus binotellus
Aristotelia subericinella
Aristotelia subdecurtella
Chrysoesthia verrucosa
Chrysoesthia sexguttella
Coleophora gallipennella
Coleophora coronillae
Coleophora conspicuella
Coleophora fuscociliella
Coleophora vibicella
Coleophora lixella
Coleophora oriolella
Coleophora vulnerariae
Coleophora pennella
Coleophora glaucicolella
Coleophora otidipennella
Coleophora taeniipennella
Coleophora therinella
Coleophora motacilella
Coleophora sternipennella
Coleophora versurella
Coleophora trochilella
Coleophora artemisiella
Coleophora argentula
Coleophora dianthi
Coleophora albilineella
Coleophora niveistrigella
Coleophora clypeiferella
Coleophora unipunctella
Coleophora preisseckeri
Mompha propinquella
Mompha divisella
Mompha epilobiella
Blastobasis phycidella
Hypatopa segnella
Tecnerium perplexum
Pterolonche inspersa
Oegoconia novimundi
Apatema mediopalidum
Pseudatemelia flavifrontella
Pseudatemelia subochreella
Sorhagenia rhamniella
Teleiodes luculellus
Teleiodes wagae
Teleiodes aenigma
Teleiopsis diffinis
Pseudotelephusa scalella
Altenia scriptella
Gelechia scotinella
Gelechia nigra
Gelechia turpella
Mirificarma eburnella
Mirificarma lentiginosella
Chionodes distinctellus
Chionodes fumatellus

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Xystophora carchariella
Xystophora pulveratella
Atremaea lonchoptera
Isosphrictis striatella
Isosphrictis anthemidella
Metzneria paucipunctella
Metzneria neuropterella
Metzneria aestivella
Metzneria metzneriella
Apodia bifractella
Ptocheuusa abnormella
Monochroa rumicetella
Monochroa sepicolella
Monochroa tenebrella
Monochroa inflexella
Monochroa hornigi
Monochroa parvulata
Eulamprotes wilkella
Eulamprotes superbella
Eulamprotes atrella
Bryotropha terrella
Bryotropha desertella
Bryotropha domestica
Bryotropha senectella
Bryotropha similis
Recurvaria nanella
Recurvaria leucatella
Coleotechnites picaella
Stenolechoides pseudogemmellus
Parachronistis albiceps
Teleiodes vulgellus
Anarsia lineatella
Anarsia spartiella
Hypatima rhomboidella
Nothris verbascella
Dichomeris derasella
Dichomeris limosella
Dichomeris rasilella
Dichomeris barbella
Brachmia dimidiella
Helcystogramma triannulellum
Helcystogramma lutatellum
Helcystogramma albinerve
Helcystogramma arulense
Acompsia cinerella
Acompsia tripunctella
Pexicopia malvella
Sitotroga cerealella
Thiotricha subocellea
Apoda limacodes
Aroga velocella
Aroga flavicomella
Neofriseria peliella
Athrips rancidellus
Athrips nigricostellus
Athrips mouffetellus
Euscrobipalpa arenbergeri
Euscrobipalpa artemisiella
Euscrobipalpa klimeschi
Euscrobipalpa erichi
Cosmardia moritzella
Caryocolum fischerellum
Caryocolum leucomelanellum
Caryocolum blandellum
Caryocolum proximum
Caryocolum tricolorellum
Caryocolum kroesmanniellum
Sophronia semicostella
Sophronia ascalis
Sophronia humerella
Sophronia sicariella
Stomopteryx remissella
Syncopacma coronillella
Syncopacma sangiella
Syncopacma wormiella
Syncopacma taeniolella
Syncopacma vinella
Aproaerema anthyllidella
Iwaruna klimeschi
Anacampsis populella
Anacampsis blattariella
Aethes margarotana
Aethes triangulana
Aethes smeathmanniana
Aethes tesserana
Aethes beatricella
Aethes bilbaensis
Cochylidia rupicola
Cochylidia implicitana
Cochylis roseana
Cochylis flaviciliana
Cochylis hybridella
Cochylis dubitana
Cochylis posterana
Falseuncaria fuficiliana
Tortrix viridana
Acleris bergmanniana
Acleris forsskaleana
Acleris variegana
Acleris umbrana

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Rhagades pruni
Jordanita globulariae
Jordanita budensis
Zygaena carniolica
Zygaena osterodensis
Zygaena filipendulae
Zygaena cynarae
Zygaena punctum
Zygaena minos
Brachodes appendiculatus
Bembecia ichneumoniformis
Bembecia scopigera
Chamaesphecia empiformis
Cossus cossus
Phteochroa pulvillana
Cochylimorpha elongana
Cochylimorpha straminea
Phalonidia contractana
Gynnidomorpha alismana
Agapeta zoegana
Eupoecilia angustana
Eupoecilia ambiguella
Aethes hartmanniana
Aethes piercei
Aethes williana
Clepsis pallidana
Adoxophyes orana
Bactra furfurana
Endothenia gentianaeana
Endothenia oblongana
Endothenia marginana
Endothenia quadrimaculana
Eudemis profundana
Eudemis porphyrana
Apotomis lineana
Hedya nubiferana
Hedya pruniana
Hedya ochroleucana
Metendothenia atropunctana
Celypha rufana
Celypha striana
Celypha capreoleana
Celypha flavipalpana
Celypha cespitana
Celypha rivulana
Celypha aurofasciana
Lobesia botrana
Lobesia abscisana
Lobesia reliquana
Lobesia bicinctana
Xerocnephasia rigana
Neosphaleroptera nubilana
Doloploca punctulana
Eana incanana
Cnephasia communana
Cnephasia alticolana
Cnephasia asseclana
Cnephasia ecullyana
Cnephasia genitalana
Cnephasia incertana
Pseudargyrotoza conwagana
Paramesia gnomana
Philedone gerningana
Capua vulgana
Archips podanus
Archips betulanus
Archips xylosteanus
Argyrotaenia ljungiana
Pandemis cerasana
Syndemis musculana
Aphelia viburnana
Aphelia ochreana
Clepsis rurinana
Clepsis lindebergi
Clepsis spectrana
Eucosma lacteana
Eucosma metzneriana
Eucosma aemulana
Eucosma wimmerana
Eucosma conterminana
Gypsonoma dealbana
Gypsonoma minutana
Gypsonoma sociana
Epiblema junctanum
Epiblema foenellum
Epiblema costipunctanum
Epiblema scutulanum
Epiblema obscuranum
Epiblema similanum
Notocelia cynosbatella
Notocelia roborana
Notocelia incarnatana
Notocelia rosaecolana
Notocelia trimaculana
Ancylis laetana
Ancylis comptana
Ancylis unculana
Ancylis mitterbacheriana
Ancylis upupana
Ancylis achatana

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Lobesia artemisiana
Eriopsela quadrana
Thiodia citrana
Rhopobota naevana
Rhopobota stagnana
Spilonota ocellana
Epinotia nisella
Epinotia festivana
Zeiraphera insertana
Phaneta pauperana
Pelochrista caecimaculana
Pelochrista mollitana
Pelochrista hepatariana
Pelochrista obscura
Eucosma hohewartiana
Eucosma balatonana
Eucosma cana
Eucosma obumbratana
Eucosma albidulana
Eucosma pupillana
Strophedra nitidana
Dichrorampha petiverella
Dichrorampha alpinana
Dichrorampha obscuratana
Dichrorampha sequana
Dichrorampha simpliciana
Dichrorampha gueneeana
Dichrorampha gruneriana
Dichrorampha plumbana
Milleria dolosalis
Wockia asperipunctella
Epermenia iniquella
Epermenia pontificella
Epermenia illigerella
Epermenia insecurella
Alucita grammodactyla
Alucita desmodactyla
Gillmeria tetradactyla
Stenoptilia pterodactyla
Stenoptilia bipunctidactyla
Stenoptilia annadactyla
Cnaedimophorus rhododactylus
Geina didactyla
Capperia celeusi
Oxyptilus pilosellae
Oxyptilus ericetorum
Oxyptilus parvidactylus
Oxyptilus tristis
Merrifieldia tridactyla
Merrifieldia leucodactyla
Ancylis apicella
Cydia pactolana
Cydia splendana
Cydia pomonella
Cydia gemmiferana
Cydia janthinana
Cydia funebrana
Cydia discretana
Cydia conjunctana
Cydia compositella
Cydia coronillana
Cydia pallifrontana
Lathronympha strigana
Pammene splendidulana
Pammene agnotana
Pammene argyrana
Pammene albuginana
Pammene insulana
Pammene fasciana
Pammene rhediella
Pempeliella dilutella
Pempeliella ornatella
Scota fumella
Scota rhenella
Scota adelphella
Selagia argyrella
Selagia spadicella
Etiella zinckenella
Pempelia formosa
Phycita roborella
Hypochalcia decorella
Nephopterix angustella
Conobathra repandana
Conobathra tumidana
Tachycera dulcella
Tachycera marmorea
Tachycera advenella
Tachycera legatea
Tachycera suavella
Acrobasis obtusella
Apomyelois bistriatella
Glyptoteles leucacrinella
Episcythrastis tetricella
Myelois circumvolta
Eccopisa efractella
Euzophera bigella
Euzophera cinerosella
Nyctegretis lineana
Homoeosoma sinuellum
Homoeosoma inustellum

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Euleioptilus didactylites
Emmelina monodactyla
Carposina scirrhosella
Aphomia sociella
Aphomia zeleri
Lamoria anella
Synaphe moldavica
Synaphe punctalis
Pyralis farinalis
Pyralis regalis
Pyralis perversalis
Actenia brunnealis
Endotricha flammealis
Elegia similella
Eudonia mercurella
Chilo phragmitellus
Calamotropha paludella
Calamotropha aureliella
Chrysoteuchia culmella
Crambus pascuellus
Crambus lathoniellus
Crambus perlellus
Agriphila inquinatella
Agriphila straminella
Catoptria falsella
Catoptria confusella
Catoptria verella
Xanthocrambus saxonellus
Chrysocrambus craterellus
Thisanotia chrysonuchella
Pediasia leteella
Pediasia contaminella
Pediasia aridella
Platytes cerusellus
Platytes alpinellus
Schoenobius gigantellus
Donacaula forficellus
Elopia nymphaeata
Acentria ephemerella
Cataclysta lemnata
Paraponyx stratiotatum
Nymphula stagnata
Aporodes floralis
Epascestria pustulalis
Atralata albofascialis
Titanio normalis
Evergestis extimalis
Evergestis limbata
Evergestis pallidata
Evergestis aenealis
Homoeosoma nebulellum
Homoeosoma nimbellum
Phycitodes binaevellus
Phycitodes albatellus
Phycitodes inquinatellus
Ephestia kuehniella
Cadra furcatella
Anerastia lotella
Ematheudes punctella
Scoparia luteolaris
Scoparia subfusca
Scoparia pyralella
Scoparia ingratella
Dipleurina lacustrata
Pyrausta despicata
Pyrausta aurata
Pyrausta purpuralis
Pyrausta ostrinalis
Pyrausta nigrata
Nascia cilialis
Sitochroa palealis
Sitochroa verticalis
Phlyctaenia coronata
Psammotis pulveralis
Ostrinia palustralis
Ostrinia nubilalis
Anania verbascalis
Paratalanta pandalis
Mecyna flavalis
Diasemia reticularis
Dolicharthria punctalis
Nomophila noctuella
Eriogaster lanestris
Lasiocampa quercus
Macrothylacia rubi
Euthrix potatoria
Gastropacha quercifolia
Saturnia pavonia
Proserpinus proserpina
Tethea ocularis
Tethea or
Abraxas grossulariatus
Lomaspilis marginata
Ligdia adustata
Stegania dilectaria
Macaria liturata
Macaria glarearia
Narraga fasciolaria
Tephrina arenacearia
Tephrina murinaria

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Udea ferruginalis
Udea lutealis
Paracorsia repandalis
Loxostege stisticalis
Loxostege turbidalis
Ecpyrrhorrhoe rubiginalis
Pyrausta rectefasialis
Pyrausta virginalis
Ennomos fuscantarius
Ourapteryx sambucaria
Angerona prunaria
Synopsia sociaria
Ectropis crepuscularia
Paradarisa consonaria
Lomographa bimaculata
Aplasta ononaria
Antonechloris smaragdaria
Hemithea aestivaria
Chlorissa etruscaria
Jodis lactearia
Cyclophora pendularia
Cyclophora annularia
Cyclophora punctaria
Cyclophora linearia
Scopula virgulata
Scopula decora
Scopula rubiginata
Scopula corrivalaria
Idaea dimidiata
Idaea serpentata
Idaea ochrata
Idaea biselata
Idaea rusticata
Idaea emarginata
Idaea pallidata
Idaea rubraria
Idaea degeneraria
Idaea aversata
Lythria purpuraria
Lythria cruentaria
Cataclysme riguata
Phibalapteryx virgata
Epirrhoe alternata
Epirrhoe galiat
Costaconvexa polygrammata
Mesoleuca albiciliata
Pelurga comitata
Cosmorhoe ocellata
Cidaria fulvata
Plemyria rubiginata
Plagodis pulveraria
Epione repandaria
Therapis flavicaria
Eilicrinia cordiaria
Cepphis advenaria
Hypoxystis pluviaria
Apeira syringaria
Ennomos autumnarius
Euphyia unangulata
Perizoma flavofasciatum
Euphitecia linariata
Euphitecia tenuiata
Euphitecia abbreviata
Euphitecia virgaureata
Euphitecia tripunctata
Euphitecia selinata
Euphitecia pimpinellata
Euphitecia denotata
Euphitecia extraversaria
Euphitecia vulgata
Euphitecia absinthiata
Euphitecia orphnata
Euphitecia subfuscata
Euphitecia millefoliata
Euphitecia icterata
Gymnoscelis rufifasciata
Rhinoprora rectangulata
Anticollix sparsata
Aplocera plagiata
Aplocera efformata
Asthena anseraria
Minoa murinata
Pterapherapteryx sexalata
Clostera curtula
Clostera anastomosis
Clostera pigra
Furcula furcula
Furcula bifida
Drymonia querna
Pheosia tremula
Ptilodon capucina
Gluphisia crenata
Acronicta megacephala
Acronicta tridens
Acronicta psi
Acronicta strigosa
Acronicta auricoma
Acronicta euphorbiae
Acronicta rumicis
Simyra albovenosa

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Colostygia pectinataria
Philereme vetulata
Philereme transversata
Euphyia biangulata
Herminia grisealis
Polypogon tentacularius
Pechipogo strigilata
Zanclognatha tarsipennalis
Y.zelleralis
Catocala nupta
Catocala promissa
Catocala hymenaea
Lygephila pastinum
Lygephila craccae
Callistege mi
Scoliopteryx libatrix
Hypena rostralis
Phytometra viridaria
Rivula sericealis
Diachrysia chrysitis
Autographa gamma
Abrostola tripartita
Abrostola triplasia
Emmelia trabealis
Protodeltote pygarga
Deltote bankiana
Pseudeustrotia candidula
Calymma communimacula
Eublemma purpurinum
Trisateles emortualis
Cucullia fraudatrix
Cucullia artemisiae
Cucullia lactucae
Cucullia umbratica
Cucullia gozmanyi
Cucullia scrophulariae
Cucullia verbasci
Calophasia lunula
Amphipyra pyramidea
Amphipyra livida
Lamprostica culta
Protoschinia scutosa
Heliothis viriplaca
Heliothis armigera
Pyrrhia umbra
Elaphria venustula
Caradrina morpheus
Hoplodrina respersa
Orthosia miniosa
Ochropleura plecta
Cryphia algae
Cryphia fraudatricula
Cryphia raptricula
Paracolax tristalis
Hoplodrina ambigua
Athetis furvula
Proxenus lepigone
Dypterygia scabriuscula
Trachea atriplicis
Euplexia lucipara
Actinotia polyodon
Chloantha hyperici
Eucarta amethystina
Eucarta virgo
Ipimorpha retusa
Cosmia diffinis
Xanthia aurago
Xanthia citrago
Aporophyla lutulenta
Dichonia convergens
Apamea lithoxylaea
Apamea sublustris
Apamea anceps
Mesoligia literosa
Mesapamea secalis
Mesapamea didyma
Calamia tridens
Calaena leucostigma
Chortodes extrema
Discestra trifolii
Lacanobia aliena
Lacanobia oleracea
Lacanobia contigua
Lacanobia suasa
Hada plebeja
Aetheria bicolorata
Aetheria dysodea
Hadena compta
Hadena confusa
Hadena luteago
Hadena irregularis
Hadena silens
Hadena rivularis
Sideridis lampra
Heliophobus reticulatus
Mythimna turca
Mythimna obsoleta
Orthosia cruda
Meganola strigula
Nola cucullatella

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Diarsia brunnea
Chersotis fimbriola
Noctua orbona
Noctua interposita
Noctua janthina
Epilecta linogrisea
Xestia triangulum
Agrotis exclamationis
Agrotis clavis
Agrotis segetum
Agrotis cinerea
Colocasia coryli
Orgyia antiqua
Euproctis chrysorrhoea
Leucoma salicis
Meganola albula
Nola aerugula
Nola cristatula
Nola chlamitulalis
Nycteola revayana
Nycteola asiatica
Bena bicolorana
Earias clorana
Earias vernana
Thumatha senex
Cybosia mesomella
Pelosia muscerda
Lithosia quadra
Hyphantria cunea
Spilosoma urticae
Phragmatobia fuliginosa
Chelis maculosa

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Vyhodnotenie práce sekcie praktickej ochrany na tohtoročnom TOP-e

Sekcia praktickej ochrany prírody pracovala v počte 15 ľudí. Túto činnosť sme vykonávali od pondelka do piatku. Išlo hlavne o zabezpečenie táborových potrieb, ako napr. separovanie odpadu, ale aj o spoluprácu s inými sekciami. V utorok sme postavili indiánsky stan pre detskú sekciu. Vo štvrtok sme sa venovali čisteniu zanedbaného židovského cintorína pri obci. Išlo o vyčistenie lokality od tuhého odpadu, ale aj o pokosenie hustého porastu. Pri práci sme narazili na veľkú skládku tuhého odpadu. Na riešenie tohto problému je nevyhnutné použiť ťažkú techniku. V piatok sme zasypávali jamy po biologickom odpade a odpratávali nahromadený vyseparovaný odpad.

Daniel Nižňanský

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Východoslovenský TOP Hatfa 2005

Detská sekcia

Na Východoslovenskom TOPe na Hatfe 2005 pracovala tradične aj detská sekcia. Prírodné prostredie okolia tábora – dubovo hrabový les, lúky a polia – poskytli deťom príjemnú kulisu pre dobrodružné prázdninové hry a zábavu.

Prvý deň sme začali vzájomným zoznamovaním, keďže sa medzi nami objavili aj nové tváre. Keď sme už všetci poznali navzájom svoje mená, vybrali sme sa na krátky výlet, na prieskum blízkeho lesíka. Okrem toho, že sme si určovali všetky rastlinky a živočíchy, ktoré sme na svojej ceste stretli, čakalo tu na deti zopár milých dobrodružstiev. Deti v dvoch družstvách súťažili, ktoré družstvo spozná najviac druhov stromov a kríkov. Potom dostala priestor detská tvorivosť a fantázia a všetky deti vo svojom tíme vytvorili z prírodných materiálov a samorastov lesné zvieratko. V našom lese tak vyrástol nádherný slimák a pavúk, v nadživotnej veľkosti samozrejme. Potom prišla na rad zaujímavá zmyslová hra. Na zem sme pripravili chodníček vystlaný viacerými druhmi prírodného materiálu – machom, kamienkami, senom, šiškami, lístím – a s deťmi sme si na vlastnej koži skúsili, aké to je chodiť bosí po takomto podklade. Na záver nášho výletu si každý z lesa zobral svoju obľúbenú prírodninu a priniesli sme si ich so sebou do tábora.

V tábore už na nás čakalo hotové postavené indiánske teepee. Predtým, ako sme ho slávnostne otvorili, spoločne sme si ho vyzdobili z vnútra i z vonku. Niektoré dievčatá a chlapci farbili šišky a kamienky, iní plietli košíčky z tráv, iní zdobili stan z vonku papierovými vystrihovánkami s indiánskymi tvarmi a pred vchodom vyrástol indiánsky totém. Keď bolo všetko pripravené, prišlo na rad slávnostné otvorenie indiánskeho teepee ako súkromného stanu pre detskú sekciu a pre potreby detí. K tomuto slávnostnému obradu nás prišiel navštíviť aj sám veľký Manitu, ktorý sa prevtelil do hada pána Háleša. (Ďakujeme pánovi Hálešovi, že nám ho láskavo požičal.) Janko Immer, ktorý sa podujal na dôležitú úlohu nosiča Veľkého Manitua, slávnostne otvoril naše teepee a všetky deti zložili slávnostný sľub:

SĽUBUJEM….

SĽUBUJEM VÁM V TENTO DEŇ PONDEĽŇAJŠÍ,

ŽE ZANECHÁM ŽIVOT SVOJ VČERAJŠÍ.

ŽE ODTERAZ BUDEM PRÍRODU CHRÁNIŤ,

VŠETKY ZVIERATKÁ SVEDOMITO BRÁNIŤ.

NEBUDEM ZBYTOČNE TRHAŤ KVETY,

UPOZORNÍM NA TO VŠETKY DETI.

AK NESPLNÍM TENTO SĽUB,

VYPADNE MI PREDNÝ ZUB!

Na záver dňa sme sa porozprávali o tom na čo slúžilo teepee severoamerickým indiánom.

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Druhý deň sa deti zúčastnili astronomickej sekcie, o ktorej sa dočítate v inej časti tohoto zborníka. Večer sa v indiánskom teepee konal už tradične detský táborový džes s Jankom Immerom.

Na tretí deň doobedu sme pokračovali v indiánskom duchu. Za pomoci Janka Immera si deti zostrojili luky a šípy a usporiadali sme súťaž v lukostrelbe, v ktorej zvíťazil Adamko Hudec. Všetci malí indiáni a indiánky boli odmenené sladkými dobrotami.

Poobede čakala na súťažiace družstvá orientačno vedomostná dobrodružná hra **- Hra o poklad.** O aký poklad? Kde bol ukrytý? Prečítajte si nasledujúcu povesť, ktorú si vypočuli deti pred tým, ako sa vypravili na cestu.

Zemplinôčka

(Povesť o vzniku liečivého prameňa na Hatfe,

Iveta Buraľová)

Stalo sa to dávno, veľmi dávno. Bolo to v časoch, keď ľudí na svete bolo ešte málo, keď žili v malých chalúpkach učupených pod horami a keď ich opatroval staručký Dedko Zemplín. Dával pozor, aby žili v láske a spokojnosti, aby neubližovali prírode a ona sa im za to odmeňovala svojimi darmi – dobrou úrodou, krásou a pokojom. Veľmi sa hneval, keď sa našiel niekto, kto si nectil zem, po ktorej chodí, keď si nevážil dary, ktorými ho jeho planéta zahrňovala. Vtedy sa rozzúril, zodvihol svoju dubovú palicu k nebu a zoslal na nich prudký dážď, krupobitie alebo páľavu, ktorá ich gniavila. Ale nebolo to často. Asi aj preto, že v tej dobe ľudia neboli zlí a vážili si život od jeho prapočiatku až po samotný koniec. Ale vráťme sa k Dedkovi Zemplínovi. Pretože ja vám chcem porozprávať príbeh, ktorý sa vraj tu, v dedinke Hatfa skutočne odohral. Dedko Zemplín mal jedinú dcéru. Volala sa Zemplinôčka a bola neskutočne krásna. Jej čierne vlasy sa vlnili takmer k zemi, na ružovej tváričke sa usmievali modré oči. Keď bosá kráčala rannou rosou, spievala tak krásne, že aj vtáčence utíchli, aby ju mohli v tichosti počúvať. V jedno ráno ju na potulkách postretol mládenec z dediny. Bol to rúči šuhaj, s dobrým srdcom. Keď sa jej zadíval do očí, zdalo sa mu, že sa v nich utopí – tak hlboké boli. Zaľúbil sa do nej na prvý pohľad. A Zemplinôčka sa zaľúbila do neho. Tajne sa stretávali za mesačného svitu, pri 6 duboch, na okraji dediny. Dedko Zemplín sa trápil i hneval zároveň. „Nemôžeš sa s ním stretávať. Je to človek. Obyčajný človek, ktorý sa narodí a po niekoľkých rokoch pominie. Ty si predsa deva hôr!“ kričal a vzápätí ju prosil: „Zemplinôčka, nerob to. Zničíš seba i jeho.“ Ale daromné boli jeho vyhrážky, zbytočné boli jeho prosby. Zemplinôčka ho z celého srdca ľúbila a nemohla prestať. Keď Dedko Zemplín videl, že jeho slová a zákazy nepomáhajú, riekol jej: „Dieťa

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

moje, musím ťa varovať: ak ho čo i len raz pobozkáš, budeš prekliata. Stane sa ti niečo strašné a nikdy sa to nezmení.“ Darmo sa Zemplinôčka vypytovala, čo sa až také strašné môže stať, dedko jej viac prezradiť nemohol. A to strašné a neskutočné sa ozaj stalo. V jednu noc, keď nebo sa prikrylo hviezdami, keď guľatý mesiac sa usmieval tak sladko, sedela Zemplinôčka so svojim šuhajom pod košatým dubom, schúlená v jeho náručí. Neodolala nežnému pohladeniu a vábivým slovám, ich pery sa spojili. Odrazu sa celou krajinou ozval strašidelný zvuk. Akoby niekto hromovým hlasom zaplakal. Jasná obloha sa zatiahla, všetky hviezdy sa v nej utopili a šľahajúce blesky vytvárali hrôzu a strach. Udivený mládenec sa pozrel na svoju lásku. Ale miesto nej zvieral v rukách obrovskú žabu. Telo pokryté bradavicami bolo klzké a studené. Zašepkal: „Zemplinôčka.“ Vtedy zaznelo hlasné - kvak – kvak, a kým sa spamätal, ostal pod dubami úplne sám, samučičký so svojim príbehom, so svojim tajomstvom. Len na mieste, kde sedela, odrazu vytryskla voda. Vyvierala zo zeme, spievala si, pokojne sa plazila popri jeho nohách. Mládenec žalostne plakal, prosil i preklínal osud. Ale Zemplinôčka sa nevrátila. A neprišla ani na ďalší deň. Neprišla už nikdy. Ľudia spomínajú, že ešte dlho chodieval mládenec k 6 dubom, čakal na svoju stratenú lásku. Ale tú už nikdy nikto nevidel. Čo sa stalo s nešťastným šuhajom, si nik nepamätá. Ale voda, ktorá sa zjavila na mieste 6 dubov tam dones vyviera a pomáha ľuďom, ktorí k nej prichádzajú, pretože je liečivá.

Úloha: deti rozdelené do skupín hľadali poklad ukrytý na mieste, kde sa schádzala Zemplinôčka s mládencom, na mieste, kde je dodnes liečivý prameň.

Na štvrtý deň sa pokazilo počasie, a tak sme sa s deťmi rozložili vnútri v spoločenskej miestnosti. Rozprávali sme sa o medveďoch a deti si vypĺňali pracovné listy o medveďovi. Zahrali sme sa ekohru „Sieť života“, pomocou ktorej sme si vysvetlili aké rôzne vzťahy medzi rastlinami a zvieratami v prírode existujú a prečo sú všetky rastlinné a živočíšne druhy rovnako dôležité a každý má svoje nezastupiteľné miesto v sieti života.

Poobede bolo venované rôznym zábavným súťažiam – jedenie hrozna so zaviazanými očami, hľadanie rybičiek, viazanie veveričích chvostíkov, prekážková dráha a „Vilomeniny“. Všetky súťažné družstvá boli odmenené sladkými dobrotami a drobnými cenami.

TOP Hatfa deťom poskytol mnohé hodnoty. Chlapci a dievčatá našli nové priateľstvá, poodhalili krásy a čaro okolitej prírody, užili si plno pekných dobrodružstiev a v neposlednom rade mohli čerpať aj z nádhernej ochranárskej atmosféry, ktorá vládla v tábore počas celého týždňa.

Gabriela Kudlová
Iveta Buraľová

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Zhodnotenie krajinárskej sekcie

Čeněk Čermák

Najbližšie okolie Hatfy môžem charakterizovať ako druhotnú štruktúru krajiny poznačenú zachovanými teplomilnými dúbravami vo vyšších polohách zaplavovanými lúkami v okolí veľkých riek a mŕtvych ramien v najnižších polohách . Zvyšok tvoria obrábané kultúry s prevahou viníc a urbanizovaná krajina . Na rozhraní medzi týmito prvkami krajiny prevládajú lesostepné a pasienkové ekosystémy so zarastajúcimi lúkami a riedkou stromovou a krovitou zeleňou , čo dodáva tejto krajine osobitý ráz . V lokalite Baba – Šomoš vystupujú miestami na povrch podložné karbonátové horniny , čo sa využíva na ťažbu vápenca .

Z priestorov vytipovaných na činnosť krajinárskej sekcie si zasluhuje pozornosť v smere sever – juh pretiahnutý zalesnený hrebeň Brezinky s krásnym výhľadom na východné úpätie Tokajských vrchov a predhorie Zemplínskych vrchov . Rastú na ňom zvláštne formy krovitých briez, z bylín na prechode k zarastajúcim pasienkom, najmä v okolí samoty Becsked sme evidovali hojné zárasty zemežlče . V lesných porastoch Stredný vrch a Káty v celku Borsuk sa nachádza viacero prírodných depresií v minulosti sčasti využívaných ako kameňolomy, dnes opustených .

Z vinohradov treba upozorniť na niektoré plochy neracionálneho využívania pôdneho fondu /Bubon , Viničky/ s terasovitými hranami , ktoré utvárajú v krajine charakteristické medze . Vzhľadom na nízku ekonomickú vyťaženosť , napriek polohe na južne exponovaných svahoch a v klimaticky optimálnej oblasti, teda stanovištne vyhovujúcich , ich majitelia nechávajú sukcesne zarastať. V priestore Tardika sa vďaka nepatrným rekultivačným zásahom zachovala väčšia biodiverzita rastlinných druhov s niektorými vzácnymi jedincami , napr. kosatca nízkeho , klokoča pérovitého a ďalších . V priestore vápencového pahorku Šomoš , kde sme evidovali hojné zárasty kavyľa vláskovitého, je v budúcnosti nebezpečie potencionálneho zásahu do prírodnej rezervácie Kasvár pri rozširovaní už existujúceho kameňolomu na Babe .

Z krajinárskeho hľadiska bolo veľmi zaujímavé i okolie mŕtvych ramien Starého Bodrogu, Malodne i Kováčskych lúk , kde v dôsledku každoročného jarného zaplavovania sú negatívne hospodárske zásahy do vodných a mokraďových biotopov minimálne . Po likvidácii viacúčelovej zelene a nevhodných hydromeriolačných opatreniach do vodného režimu, v dôsledku čoho dochádzalo v minulosti miestami k degradačným procesom zasahujúcim do posledných zvyškov ekostabilizačného systému sa prírodné pomery stabilizovali .

Z ostatných priestorov sa krajinársky najzaujímavejší javí pieskový vrch Tarbucka , ktorý by mohol slúžiť ako klasický školský príklad zachovalej xerotermnej vegetácie na andezitoch a vplyvu eolickej erózie na krajinu . Tu by som navrhoval zriadenie náučného prírodovedného chodníka , ktorý by spájal severný okraj Stredy n/B . s východiskom pri nákupnom podniku , obchádzajúc mŕtve rameno Tajby od juhu s Veľkým Kamencom . Na trase by mohli byť tematické panely s názornou fotodokumentáciou a sprievodným textom , podobne ako to dokumentuje nová tabuľa na prístupovej ceste k Tajbe . Ako tematické zastávky by boli vhodné lokality Roháč / agátový les , Veterné piesky / viate piesky , duny / , xerotermná flóra / botanická rezervácia Tarbucka , živočíšstvo Tarbucky , andezitové kameňolomy na severnom svahu vrcholu / hospodárske využívanie podložia / , vrchol Tarbucky / orientačný panel s panoramatickým náčrtom krajiny / , pri zostupe chodníka do Veľkého Kamenca / poľnohospodárske využívanie krajiny / so zameraním na vinice a ovocné sady / a Veľký Kamenec / zvyšky hradu , história / .

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Pri južných brehoch Tajby je žiadúce opraviť poškodené informačné tabule o rezervácii , odstrániť vo vode drobný odpad a schátralý drevený mostík , ako aj vyčistiť kameňolomy , slúžiace dosiaľ ako skládky rôzneho materiálu .

Otáznik visí i nad bývalými kúpeľmi Hatfa, kedysi často navštevovanými , v súčasnosti značne zdevastovanými . Lokalita patrí do katastru Viničiek . Vzhľadom na ich optimálnu polohu na rozhraní lesa a lúčnej enklávy , výskyt mohutných a ochranyhodných dubov, blízkosť životodarného a v danej oblasti zriedkavého prameňa pitnej vody, ako aj vhodnú prístupovú cestu by sa táto čistinka po upravení mohla stať vyhľadávanou oázou ticha a letoviskom v nerušenom prírodnom prostredí s vysokou rekreačnou funkciou .

Podobným využitím darov prírody je pre mnohých návštevníkov tejto oblasti bez úžitku a označenia vytekajúci železitý prameň z navŕtanej hydrologickej sondy na severnom okraji Ladmoviec. Zrejme tu chýba viac úcty a bližšieho vzťahu k prírode zo strany kompetentných orgánov .

Z humánnych prvkov krajiny má najväčšiu historickú hodnotu popri Zemnegradu Zemplín a archeologicky významnému pahorku Somotorskej hore hradný kaštieľ v Borši , v ktorom v súčasnosti prebieha rozsiahla rekonštrukcia . Spolu s navŕtanou podzemnou termálnou vodou v blízkom vŕbovotopoľovom lesíku a neďalekej najväčšej východoslovenskej rieke Bodrogu ako aj projektovanej výstavbe moderného hotela s termálnym kúpaliskom sa javí ako najperspektívnejšia dominanta pre rozvoj turisticko-rekreačného centra .

Meteorologický servis.

Odbornú činnosť sekcií v teréne do značnej miery ovplyvňuje počasie . Jeho predpokladaný vývoj na celé obdobie trvania tábora preto interpretovala počítačová predpovedný mapa s doprovodným slovným textom znázorňujúca priebeh teplotných a zrážkových pomerov v jednotlivých dňoch . Okrem tejto rámcovej prognózy sa priamo v priestore tábora merali digitálnym teplomerom každý deň maximálne/najvyššie dopoludňajšie /i minimálne /najnižšie nočné / teploty vzduchu pri zemi a v štandartnej výške / 2 m nad povrchom zeme / . Z výsledkov meraní možno vyvodiť , že počasie až na jediný deň bolo pre terénne pochôdzky v podstate priaznivé. Prvé dva dni však panovali úmorné horúčavy , keď odpoludňajšie teploty vystupovali až na 34 stupňov a veľmi vysoké boli i nočné teploty , ktoré klesali na 20 až 22 stupňov . Toto prispelo k dobrej teplotnej pohode stanovania . V druhej polovine obdobia však došlo k výraznému dvadsaťstupňovému poklesu teplôt z 34 ^{0} C až na 14 ^{0} C , pričom pocit ochladenia zvýrazňoval prudký nárazovitý severný vietor . /nárazy vetra odhadované až na 20 m/ s. V ojedinelých prípadoch došlo aj k poškodeniu konštrukcie niektorých stanov. Celodenný dážď vo štvrtok 4. augusta narušil aj plánovaný program odborných sekcií v teréne. Dosť extrémny priebeh najskôr silne horúceho, výsušného a neskôr silne veterného počasia bol však bol však značnou záťažou a niekedy až stresujúcim faktorom pre živú prírodu, čo zaťažovalo činnosť najmä mykologickej, herpetologickej a entomologickej sekcie pri inventarizácii a mapovaní rastlinných a živočíšnych druhov .

Celkove sa vyskytlo 5 tropických dní a 4 tropické noci .

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Zpráva o výsledcích herpetologických průzkumů během VTOP 05

Můj zkrácený pobyt na TOPu se uskutečnil ve dnech extrémních tropických teplot a mimořádného sucha (bez ranní rosy) což velmi nepříznivě ovlivnilo efektivnost vyhledávacích průzkumů (druhy, obvykle zastižitelné při slunění na otevřených plochách, většinou neopouštěly místa stinná, hustě zarostlá, znemožňující zpozorování). Ačkoliv do vyhledávacích průzkumů byli zapojeni i členové ostatních sekcí, nepodařilo se zaznamenat některé druhy, které zde zřejmě žijí (např. slepýš křehký - Anguis fragilis).

Oblast Zemplínských pahorků a přilehlých nížin sice patří mezi nejteplejší,

ale druhové bohatství i populační hustoty zdejší herpetofauny nepříznivě ovlivňuje omezená stanovištní nabídka vzhledem k nízké diverzitě povrchového mikroreliéfu a strojového obhospodařování velkoplošných agrocenóz.

Mimořádně cennou součástí zdejší herpetofauny je želva bahenní – Emys orbicularis, jejíž populace díky účinných ochranným opatřením prosperuje zejména ve slepém rameni Tajba u Stredy nad Bodrogom. Nepodařilo se však zjistit další teplomilné druhy plazů, které by bylo lze podle klimatických podmínek předpokládat, jako je užovka stromová (Elaphe longissima), ještěrka zední (Podarcis muralis), případně krátkonožka Ablepharus kitaibelii fitzingeri (s výhradou výše uvedených omezených možností daným průzkumem výskyt vyloučit). Z ještěrek je dominantní ještěrka zelená (Lacerta viridis), hojněji zastižená pouze na lokalitě Tarbucká, z několika nálezů bylo možno usuzovat na relativně menší vzrůst adultních jedinců oproti populacím z jiných lokalit zřejmě v důsledku nižší úživnosti stanovišť, sousedících s vinicemi, ošetřovanými insekticidy. Sporadicky lze předpokládat na chladnějších stinných polohách Zemplínských pahorků i ještěrku obecnou (Lacerta agilis). Z hadů je jednoznačně dominantní užovka obojková (Natrix natrix) a zřejmě tu žije i Natrix tessellata; ojedinělým nálezem byl na lokalitě Tarbucká potvrzen i výskyt užovky hladké (Coronella austriaca). Z obojživelníků byl v okolí močálů zaznamenán výskyt rosničky zelené (Hyla arborea), a zelených skokanů (zřejmě Rana ridibunda), ojediněle i kuňky žlutobřiché (Bombina variegata). Výskyt ropuchy obecné (Bufo bufo) bylo možno doložit mrtvolami přejetými na silnici k táboru, výskyt ropuchy zelené (Bufo viridis) byl zjištěn přímo v nádrži uvnitř tábora.

Protože některé druhy (zejména hadi) bývají navzdory zákonné ochraně přímo úmyslně pronásledováni a záměrně ničeni, byl uskutečněn i příležitostný poptávací průzkum mezi místními obyvateli, zaměřený na působení tradičních přežitků v myšlení a následného chování veřejnosti k těmto živočichům. Bylo konstatováno, že vztah zdejších obyvatelů je převážně neutrální, zřejmě i díky tomu, že se zde nevyskytuje zmije obecná (Vipera berus) zde nepřevládá strach z hadů obecně a na rozdíl od jiných slovenských oblastí se zde neprojevují snahy o ničení této složky zdejší fauny.

Nakonec zmínka o herpetologických legendách, vztahujících se k Východoslovenské nížině. V „Klíči našich obratlovců“ Otakara Štěpánka z r. 1950 byly naznačeny možnosti pronikání ještěrky trávní, tehdy Lacerta, nyní Podarcis taurica z Maďarska;

o něco později byl českým teraristou hlášen její nález pod Vihorlatem, ale bez dokladu (odchycený jedinec údajně unikl z děravého pytlíku).

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

V témže klíči se uvádí k „užovce východní kaspické, Coluber jugularis caspius“ (dnes Coluber caspius): „zjištěna bezpečně v zemích, hraničících se Slovenskem (Maďarsko, Polsko); u nás zatím nemáme bezpečně zjištěný doklad“. Následné snahy o pátrání v šedesátých létech na Východoslovenské nížině byly vesměs negativní a tento druh, nápadný už svou velikostí, zde zřejmě nikde nežije.

Nížinný druh zmije Vipera ursinii rakosiensis, kdysi běžný v sousedním Maďarsku, je v tomto státě dnes již prakticky vyhynulý a k nám migrovat nemůže.

Jako závěrečnou kuriozitu uvádím hlášení mladého TOPáka Martina Telepčáka o pozorování hada poblíž tábora. Podle předložených fotografií jednoznačné trval na určení jako zmije růžkatá (Vipera ammodytes). K tomuto druhu uvádí zmíněný Štěpánkův klíč - pod tehdejším názvem zmije písečná - výskyt: „jihovýchodní Evropa, několikrát uvedena ze Slovenska, ba dokonce i z Moravy (?)“. Nálezy tohoto druhu se dnes již jednoznačně hodnotí jako úniky z chovných zařízení, nebo dokonce pokusy o vysazení.

V uvedeném případě z TOPu bych však předpokládal, že šlo o užovku hladkou (Coronella austriaca), i když ohlašovatel snímek tohoto druhu odmítl a trval na zmíněné zmiji růžkaté.

Ing. Jiří Haleš

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

ZA RÁNA je...

1. Rozpušťaju še nam družstva, rozpušťaju statky
každy chceji co ne joho, nastavaju zmätky.
Mojej Marčoj še zaš ušla iba jedna kravka,
nezostane už na blizku veru žadna kravka.

R: Za rana je najlepšejši, za rana je rosa
vtedy še nam po travičkoj šumne šmyka kosa.
Košene je muj koničok , ja košim i v noci,
my gadžove tak robime jak tote otroci.

2. A kravičku premenime na pachňace šenko,
to vyžene našej keškoj tučňučke vemenko.
A Marička še už vidzí jak už mličko liga
lenže jište barz nepušči, kravka s nožku vyrgla.

R:

3. Bo kešička sebe zvykla nad automatom stac
neda sebe predsa teraz na vemjačko šahac.
Každe rano, každy večar navštevuje dži – zi – dy,
tota kešča milovana privedze nas do bidy.

R:

4. Ale kravka sebe zvykla ne na mojo ruky,
každe rano, každy večar preživam ja muky.
Naj mi nikto nehutori, že je kravka glupa,
kedz vona ku vemjačočku pušči iba chlopa.

R:

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk

Priatelia D O V I D E N I A o rok – na VS TOP 2006
ZO SZOPaK Trebišov

Vydal: Prípravný výbor XXIX. VS TOP z podkladov autorov:

Mária Gimová, Mgr., Miroslav Tirák
Ing. Ignác Richter
Slavomíra Zlacká, Marek Sádovský
Eva Sitášová
Vladimír Smetana
Ladislav Spalek, RNDr., Ivan Turček
Miroslav Fulín
Ján Máriássy
Gabriela Kudlová
Iveta Buraľová
Čeněk Čermák
Ing. Jiří Haleš

Príležitostná publikácia: bez jazykovej úpravy

Zostavil: Mgr. Kristína Voralová
Grafická a textová úprava: Marek Mancoš
Trebišov – HATFA, December 2005

PDF vytvorené pomocou súšobnej verzie pdfFactory Pro www.pdffactory.sk